

Kommunevalgprogram for Arbeiderpartiet i Bergen 2023-2027

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by, hvor alle er velkomne. Et godt sted å vokse opp og et trygt sted å bli gammel. Bergen skal være en miljøvennlig by med ren luft, gode nabolag, en bærekraftig byutvikling og et bedre kollektivtilbud. Bergen er Norges eneste menneskerettighetsby. Det forplikter. FNs menneskerettigheter skal være førende for alle politiske valg vi tar.

Verden rundt oss har blitt mer urolig, og vi alle merker økende priser på lommeboken. Da er det helt avgjørende med trygg styring av byen vår. Arbeiderpartiet har de siste årene ryddet opp i en skral kommuneøkonomi og sikret tjenestene som er viktige for folk. Vi vil unngå uheldige kostnadsøkninger og skjerme barn og unge. I tiden vi lever i, er en trygg og rettferdig styring av byen helt avgjørende.

Alle som kan og vil jobbe, skal ha muligheten til det. Vi er opptatt av at mennesker skal trives i jobben. Det skjer gjennom gode fellesskap og trygge arbeidsforhold. Vi vil bidra til, og legge til rette for, at det skapes flere arbeidsplasser i byen og regionen vår. Det skal være enklere å stå lengre i jobb og unge mennesker skal vite at de ikke står alene - at de har fellesskapet i ryggen. Det starter i gode barnehager og en skole med kvalifiserte lærere, der alle barn utvikler sine evner og får mulighet til å oppfylle sine drømmer.

De store oppgavene løser vi best sammen. I felleskap skaper vi en rettferdig by med små forskjeller. Et Bergen hvor alle har like muligheter til å leve gode liv. Det forutsetter at tjenester og infrastruktur er universelt utformet. Vi skal styrke de offentlige tjenestene og de frivillige organisasjonene som gjør at vi alle kan leve gode liv, og si nei til privatisering som øker forskjeller.

En god oppvekst danner grunnlaget for et godt liv. Arbeiderpartiet vil at alle barn får barnehageplass der de bor. Vi vil ha en inkluderende skole der alle blir sett, og der barn får en oppvekst fri for mobbing. Barn tilbringer nesten like mye tid på SFO som på skolen. Derfor må vi fylle SFO med godt og meningsfullt innhold, og innføre gratis SFO også for 2. klasse. I tillegg til frilek, vil vi gå sammen med idretten, kulturlivet og frivilligheten for å lage et enda bedre aktivitetstilbud på SFO.

Om man er ung eller gammel er en god helse viktig for et godt liv. Derfor prioriterer Arbeiderpartiet gode helsetjenester for hele livsløpet, fra barsel og helsestasjoner, til hjemmetjenesten og sykehjem. Vi skal sørge for flere fastleger, et bedre tilbud til dem som opplever psykiske helseplager og et styrket aktivitetstilbud til eldre.

En god og rettferdig by kjennetegnes ved hvordan de mest sårbare blir behandlet. Bergen skal være en raus by i møte med byens vanskeligstilte. Det betyr en rusomsorg som ser den enkelte, en boligpolitikk for alle, sosialtjenester til de som trenger det og et trygt barnevern for sårbare barn.

Den beste byen skaper vi sammen. Frivillige organisasjoner, idretts- og kulturliv bidrar til at bergensernes hverdag blir enda bedre. Titusenvis av frivillige sikrer meningsfulle fritidstilbud for store og små. De profesjonelle kulturaktørene i byen vår skaper liv, mangfold og er til inspirasjon for oss alle.

Vi har et ansvar for å ta vare på byen vår og sikre en ren luft der alle kan puste. Bergen skal være en god by for alle, også fremtidige generasjoner. Arbeiderpartiet jobber for at Bergen skal gå foran i

49	kampen mot global oppvarming og for FNs bærekraftsmål. Derfor vil Arbeiderpartiet legge hensynet	
50	til klima- og miljøpåvirkning til grunn når vi planlegger hvordan Bergen skal bygges og utvikles.	
51		
52		
53	1. Demokrati og medborgerskap	3
54	2. Oppvekst	5
55	En trygg start på livet	5
56	Et godt SFO-tilbud for alle.....	6
57	Kunnskap og trivsel i skolen.....	6
58	En trygg ungdomstid.....	8
59	Tilpasset opplæring for alle.....	9
60	3. Helse.....	9
61	Aktiv hele livet.....	10
62	Forebygge psykiske helseplager	10
63	En aktiv og trygg alderdom	11
64	En ny retning for demensomsorgen	12
65	Tjenester til personer med ulike funksjonsevne.....	13
66	Satsing på kvinnehelse	13
67	Flere fastleger	13
68	4. En rettferdig by	14
69	En trygg by for de minste	14
70	Et krafttak mot fattigdom	15
71	Områdesatsing og boligbygging.....	16
72	En verdig og helsefremmende rusomsorg.....	16
73	5. Byutvikling.....	17
74	By i vekst, natur under press	18
75	Politikkens rolle i byutviklingen	18
76	Den levende byen	19
77	En helhetlig boligpolitikk for alle	19
78	Sentrum - og bydelene.....	19
79	En miljø- og naturvennlig by	20
80	6. Transport.....	21
81	Trygg og effektiv transport i hele byen.....	22
82	Et miljøvennlig og forutsigbart sykkel- og kollektivtilbud.....	22

83	7. Idrett, frivillighet og kultur.....	23
84	Den mangfoldige idrettsbyen	23
85	Frivilligheten som bærebjelke.....	24
86	Et tilgjengelig friluftsliv	25
87	En kultur å leve av og for	25
88	Religion og livssyn	27
89	8. Kommunen som arbeidsgiver	28
90	9. Trygg styring i krevende tider	30
91	Ansvarlig og klimavennlig økonomistyring	30
92	En rettferdig innkjøpspolitikk.....	31
93	En trygg by og region	32
94	En digital kommune	32
95	10. Næring, utdanning og forskning	33
96	Sammen for verdiskapning, innovasjon og fremtidens arbeidsplasser	33
97	Et levende uteliv med trygghet for både gjester og ansatte	34
98	Studentbyen Bergen	35

99

100

101 **1. Demokrati og medborgerskap**

102

103 Arbeiderpartiet vil at du som innbygger i Bergen skal bli hørt i saker som angår deg. Vi mener det er
104 viktig at demokratiet i byen vår styrkes, og at innbyggernes muligheter til å delta, øker. Politisk
105 medbestemmelse og tettere kontakt og dialog mellom folkevalgte, kommunen og innbyggerne,
106 bidrar til styrking av nærdemokratiet og økt tillit til politikerne.

107

108 Vi ønsker et levende demokrati hvor det er kort vei mellom politikerne og innbyggerne. Terskelen for
109 å kontakte våre politikere skal være lav, og vi skal være lytteposter for det som rører seg i bydelene.
110 Arbeiderpartiet vil videreføre den parlamentariske styringsmodellen i Bergen fordi den ansvarliggjør
111 byens folkevalgte.

112

113 Arbeiderpartiet ønsker å utvide det bergenske demokratiet, og legge til rette for økt involvering av
114 innbyggerne. Som et ledd i dette ønsker vi å innføre bydelsutvalg. Disse må utvikles til å være et
115 viktig bindeledd for å styrke medvirkning for innbyggere i byen vår.

116

117 Det er viktig for Arbeiderpartiet at unge, eldre og personer med funksjonsnedsettelse får en særlig
118 anledning til å bli hørt og til å påvirke utviklingen av Bergen. Vi vil fortsette det gode samarbeidet
119 med Ungdomsrådet, Eldrerådet, Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne og Ruspolitisk råd i
120 Bergen.

121

Alle større politiske saker som behandles i Bergen kommune må sendes på brede høringer hos berørte organisasjoner, arbeidsplasser og fagmiljø. I tillegg vil Arbeiderpartiet at kommunen arrangerer folkemøter og gjestebud der lokalbefolkning i bydeler og nabolag kan gi innspill til saker som berører dem.

Bergen er landets første menneskerettighetsby. Det er vi stolte av, og det forplikter oss. FNs menneskerettigheter skal ligge til grunn, og være førende, for alle de politiske valgene vi tar. Dette kan gjøre seg spesielt gjeldende med tanke på hvordan vi tilnærmer oss spørsmål om mennesker på flukt og hvordan Bergen forvalter sitt samfunnsansvar. I alt fra utforming av kommunens tjenester, innkjøp av varer og tjenester. og politikkutforming. skal Bergen kommune stille krav til seg selv og sine samarbeidsaktører gjennom å være bevisst på kommunens handlingsrom og rolle på menneskerettighetsfeltet. Arbeiderpartiet vil videreføre det viktige samarbeidet med organisasjoner og institusjoner som arbeider for å fremme menneskerettighetene. Et eksempel på dette er Raftostiftelsen og deres arbeid med Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme (Dembra), samt utviklingen av Raftohuset på Nygårdshøyden som Freds- og menneskerettighetssenter på Vestlandet.

Arbeiderpartiet vil:

- Innføre bydelsutvalg, og utvikle den politiske organiseringen på bydelsnivå, for å involvere enkeltpersoner, lag og foreninger på en bedre måte enn i dag.
- Sikre at våre folkevalgte er tilgjengelige for byens befolkning og er bevisste sin rolle som ombudsmenn- og kvinner for bergenserne.
- Invitere til brede høringer, gjestebud og folkemøter for å få innspill fra befolkningen.
- Videreføre samarbeidet med stiftelser og organisasjoner, som eksempelvis Raftostiftelsen og Lenken.

158

2. Oppvekst

159 En god oppvekst varer livet ut, og derfor må vi starte med de minste. Arbeiderpartiet jobber for et
160 samfunn der alle har like muligheter til å lykkes i livet, uavhengig av foreldres økonomi og utdanning.
161 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være en barnevennlig by. Vi skal tilby barnehageplass fra fylte ett
162 år, og sørge for skoler med gode læringsmiljø der alle barn og unge trives, og får utviklet sine
163 talenter. I tillegg vil vi innføre gratis SFO også for 2. klassingene, et enkelt måltid til alle
164 ungdomsskoleelever og aktivitetskort til byens barn og unge. Vårt mål er å gi alle like gode
165 muligheter til en innholdsrik og trygg oppvekst.

166 Å ha venner, og å være trygg, er viktig for alle, og ikke minst for barn og unge. Arbeiderpartiet vil
167 derfor sørge for åpne skoler etter skoletid og flere ungdomsklubber i byen vår. I Bergen vokser for
168 mange barn opp i fattigdom. Arbeiderpartiet vil styrke skolen sin evne til å utjevne sosiale forskjeller.
169 Vi vil gi skolene, og særlig i levekårsområder, større rom til å følge opp elevene.

170

171 En trygg start på livet

172 Familier i Bergen fortjener barnehageplass der de bor, når de trenger det. Det gjør
173 hverdagslogistikken enklere, og sikrer at barn kan begynne på skolen med venner fra barnehagen.
174 Derfor vil Arbeiderpartiet vurdere en lokal rett til barnehageplass fra fylte ett år, og arbeide videre
175 for at alle skal få barnehageplass i nærområdet sitt.

176 Barn skal oppleve barnehagen som et trygt sted som gir rom for lek, vennskap og læring. Derfor er
177 det viktig at det er nok voksne med relevant utdanning og fagkompetanse. Arbeiderpartiet har
178 etablert en egen bemanningsenhet med faste, heltidsansatte vikarer, som gir flere kjente voksne for
179 barna.

180 Arbeiderpartiet mener at fellesskapets penger skal komme barna til gode. Derfor arbeider vi for at
181 kommunene kan stille krav om kvalitet og bemanning i private barnehager. Vi ønsker et mangfold av
182 barnehager og et godt samarbeid med de private barnehagene. Vi har et felles mål om å sikre
183 barnehageplass der folk bor, og der det er behov for flere plasser. Samtidig er det kommunen som
184 har ansvar for å gi barn barnehageplass, noe som kan være utfordrende hvis private barnehager
185 legges ned. Vi vil øke den kommunale andelen ved å bygge flere kommunale barnehager og vurdere
186 å kjøpe private barnehager som står i fare for å legges ned, eller skal selges, i deler av byen vi trenger
187 flere barnehageplasser.

188 Åpne barnehager er viktige arenaer for integrering og for å bli kjent i nærmiljøet. Arbeiderpartiet vil
189 fortsette å sørge for at disse sikres gode driftstilskudd.

190 Arbeiderpartiet vil:

- 191 ● Bygge og pusse opp barnehager og uteområder.
- 192 ● At alle skal få tilbud om barnehageplass i sitt nærmiljø.
- 193 ● Tilby alle barn barnehageplass den måneden de fyller 1 år.
- 194 ● Fortsette å øke den kommunale andelen barnehager.

- 195 ● Jobbe for at ingen skal betale for mer enn to barn samlet i SFO og barnehage, og utvide
- 196 rabattordningen fra og med barn nummer to.
- 197 ● Følge pedagog- og bemanningsnormen. Ansatte i barnehagen bør enten være pedagoger eller
- 198 fagarbeidere. Medarbeidere uten formalkompetanse skal få tilbud om å ta fagbrev.
- 199 ● Utvide prøveprosjekt med økt grunnbemanning i barnehager for å redusere vikarbehovet.

200

201 Et godt SFO-tilbud for alle

202

203 Arbeiderpartiet vil fortsette arbeidet med å heve kvaliteten i SFO gjennom fysisk aktivitet, kultur,
 204 koding, mat og tid til den frie leken. Når kvaliteten blir bedre, og i større grad en forlengelse av
 205 skoledagen, er det viktig at SFO blir gratis for de yngste, og billigere for de eldste. Vi mener
 206 velferdstjenester som barnehage og SFO bør være tilgjengelig for alle, uavhengig av foreldrenes
 207 økonomi.

208

209 Arbeiderpartiet mener at SFO burde være gratis og tilgjengelig for alle, også utover 1. trinn.
 210 Foreldres økonomi bør ikke hindre barns mulighet til å delta i fellesskapet til SFO. For å sikre at flere
 211 kan delta, ønsker vi å videreføre gratis SFO for 1. klasse, og gjøre SFO for 2. trinn gradvis billigere, og
 212 på sikt, gratis i Bergen. I tillegg vil vi gjøre det billigere å ha flere barn i barnehagen og SFO. Vi vil
 213 fortsette å arbeide for å øke kvaliteten og innholdet i SFO-tiden, samtidig som vi skal ha plass til den
 214 frie leken.

215 Arbeiderpartiet jobber for at flere får hele stillinger. Vi vil at fagarbeidere skal få tilbud om hele,
 216 faste stillinger, blant annet gjennom å kombinere arbeid i SFO med arbeid i skolen på dagtid, eller i
 217 ungdomsklubber på ettermiddagstid.

218

219 Arbeiderpartiet vil:

220

- 221 ● Sørge for mer fysisk aktivitet inn i SFO i samarbeid med lokale idrettslag, legge til rette for
- 222 kunst- og kulturaktiviteter og sikre gode rammer for Kulturkarusellen.
- 223 ● Videreføre ordningen med gratis måltid, hvor vi prioriterer de minste barna først.
- 224 ● Videreføre gratis SFO til barn med særskilte behov.
- 225 ● At SFO fortsatt skal være gratis for 1.klassinger og arbeide for at SFO for 2. klassinger blir
- 226 gradvis billigere, og på sikt, gratis i Bergen.
- 227 ● Gi assistenter i SFO mulighet til å ta fagbrev, og gi flere fagarbeidere i SFO tilbud om hele
- 228 stillinger.

229

230

231 Kunnskap og trivsel i skolen

232

233 Arbeiderpartiet har ambisjoner på vegne av alle barn. Grunnskolen skal ha et bredt og
 234 allmenndannende faglig ståsted, som vektlegger faglige kunnskaper og ferdigheter, så vel som
 235 elevenes evne til kritisk refleksjon, sosiale ferdigheter og personlige utvikling. Elevene skal følges
 236 opp, få medvirke og få tydelige tilbakemeldinger gjennom hele skoleløpet. Vi er positive til
 237 hjemmeleksefrie skoler, og vil legge til rette for at leksene kan gjøres på skolen. Det vil bidra til at
 238 flere elever får muligheten til å mestre leksene, uavhengig av foreldrenes ressurser.

239 Alle elever skal kunne lese, skrive og regne når de går ut av bergensskolen. Det er grunnleggende
240 ferdigheter som er nødvendig, uavhengig av yrkesvalg. Elever er forskjellige og har ulik inngang til
241 læring. Arbeiderpartiet vil derfor styrke de estetiske og praktiske fagene. For å redusere frafall i
242 videregående opplæring, og at ungdom velger rett utdanning, er det behov for å styrke innholdet i
243 livsmestringsfaget og rådgivningstjenesten. De siste årene har vi ansatt miljøarbeidere på flere
244 skoler som har bidratt til å øke trivselen og forebygge mobbing og utenforskap. Arbeiderpartiet vil
245 ansette miljøarbeidere ved alle skoler i Bergen.

246 Læreren er den viktigste suksessfaktoren i skolen. Læreren skal ha tid til å konsentrere seg om det
247 faglige og pedagogiske arbeidet for at alle elevene skal trives og lykkes på skolen. I tillegg mener
248 Arbeiderpartiet at tildelingssmodellen, og ledelsesmodellen ved skolene, bør evalueres for å se
249 hvordan vi kan sikre lærerne mer tid med elevene, og samtidig bidrar til at skolene drives på en god
250 måte. Vi vil jobbe for å rekruttere flere til læreryrket og arbeide aktivt for at det skal være attraktivt
251 å være nyutdannet lærer i Bergen. Samtidig er det for mange med lærerutdanning som ikke arbeider
252 som lærer. Det er en negativ utvikling Arbeiderpartiet vil jobbe for å snu gjennom en egen plan for
253 rekruttering til læreryrket. I samarbeid med de ansattes organisasjoner vil vi se på hvordan det
254 avsettes tid til kontaktlæreroppgaven, og til for- og etterarbeid med undervisningsfag.

255 Gode skolebygg er en viktig forutsetning for gode læringsmiljø. Arbeiderpartiet vil fortsette å
256 prioritere vedlikehold, og bygge nye skoler for at alle barn skal ha et godt fysisk læringsmiljø. Nye og
257 rehabiliterte skoler skal tilrettelegges for at nærmiljøet og organisasjoner kan bruke skolene utenom
258 skoletid. For å ha et godt faglig grunnlag for utforming av nye og oppussede skolebygg, ønsker
259 Arbeiderpartiet mer forskning på fleksible læringsarealer.

260
261 Digital kompetanse og evne til kritisk tenkning er sentrale ferdigheter for barns læring og utdanning.
262 Vi vil at barn og unge i Bergen skal utvikle en god og kritisk digital kompetanse. Derfor vil vi fortsette
263 satsingen på digital infrastruktur i skolene og gi alle elever sin chromebook. Samtidig må vi sikre at
264 skolene kan kjøpe inn tradisjonelle læremidler. Arbeiderpartiets mål er at alle skoler skal kunne sikre
265 elevene nye, fysiske lærebøker i alle fag.

266 Fellesskapet og det offentlige har et særlig ansvar for å fremme positive holdninger til seksualitet, og
267 bidra til å hindre diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Vi
268 vil at barn og unge skal få mer og bedre seksualitetsundervisning. Å lære om egne grenser, og om
269 kritisk bruk av sosiale medier, kan forhindre diskriminering, overgrep og overtramp.

270 Skolevegring er en stadig større utfordring - ikke bare for det enkelte barn og deres familie, men
271 også for samfunnet som helhet. Arbeiderpartiet vil lytte til foreldre, lærere og forskningsmiljøer for å
272 være i front på effektive tiltak for å hjelpe, og støtte, de barna som trenger det.

273
274 Bergen er en kystkommune, og gode svømmeferdigheter er livsviktig. Unge bergensere har gode
275 resultater ved endt svømmeopplæring, og vi er stolte over opplæringsprogrammet "Svøm Bergen".
276 Vi vil se på muligheten for å utvide svømmeopplæringen i barneskolen, og samarbeide med
277 Redningsselskapet om svømmeopplæring for 9. trinn. I tillegg vil vi vurdere om det kan innføres
278 svømmeopplæring i sjø for ungdomsskoleelever.

279 **Arbeiderpartiet vil:**

- 280 • Sørge for at alle barn og unge opplever skolen som et trygt sted for læring, mestring og
- 281 vennskap.
- 282 • Sikre at alle elever kan lese, skrive, regne og styrke opplæring i estetiske og praktiske fag.

- 283 • Være positive til leksefrie skoler, og legge til rette for at leksene kan gjøres på skolen.
- 284 • Ansette miljøarbeidere på alle skoler.
- 285 • Bygge, og pusse opp, skoler, slik at alle barn kan gå på helseverngodkjente skoler med gode
- 286 rom for praktisk-estetiske fag.
- 287 • Jobbe for uteområder med mindre plast og mer naturlige materialer.
- 288 • Legge til rette for at skoler og barnehager kan brukes av ungdommer, nærmiljøet og frivillige
- 289 på ettermiddag og kveld.
- 290 • Ansette flere helsesykepleiere, med mål om å ha én tilgjengelig for elever hver dag.
- 291 • Forbedre svømmeopplæring og se på muligheten for opplæring i sjø for elever i
- 292 ungdomsskolen.
- 293 • Styrke kommunens bemanningstjenester for å ha faste vikarer i hele stillinger, og vurdere å
- 294 inkludere lærere i bemanningstjenesten.
- 295 • Sikre at elever med stort fravær følges opp av skolen; også de med godkjent fravær.
- 296

297 En trygg ungdomstid

298
 299 Pandemien har vist oss hvor sårbare elever er for ensomhet og psykisk uhelse. Særlig ungdomstiden
 300 kan være krevende for mange. Arbeiderpartiet mener vi må styrke laget rundt barn og unge, og
 301 legge til rette for at alle får hjelp når de trenger det. Derfor vil vi etablere flere UngArena ,og bygge
 302 ut Rask Psykisk helsehjelp i alle bydeler. I tillegg er det viktig for oss å styrke samhandlingen mellom
 303 skolene i overgangen mellom ungdomsskole og videregående.

304
 305 En av fem elever spiser ikke frokost. Mat påvirker barns helse og læring. Barn og unge som spiser
 306 frokost gjør det bedre på skolen. Arbeiderpartiet vil derfor innføre et enkelt måltid i ungdomsskolen.

307
 308 Helsestasjon for ungdom er en viktig helsetjeneste, men blir i dag først og fremst brukt av jenter.
 309 Arbeiderpartiet ønsker derfor å ansette flere menn på helsestasjonene. Sosiale medier har stor
 310 innvirkning på barn og unges hverdag. Derfor må barn møtes med høy kompetanse på dette feltet i
 311 skole og helsetjeneste. For å lykkes med behandlingen av psykiske lidelser må helsetjenestene blir
 312 mer brukervennlig, og organiseres bedre på tvers av avdelinger og sektorer. Alle som trenger det, må
 313 få rask behandling.

314
 315 I dag får jenter mellom 16 og 22 år dekket hele, eller deler av, prisen på prevensjon. I Bergen har vi
 316 også innført gratis prevensjon for jenter under 16 år. Arbeiderpartiet vil videreføre dette for å bidra
 317 til en tryggere seksuell helse for ungdommer i byen vår.

318 Arbeiderpartiet vil at kommunen, fylkeskommunen og politiet skal samarbeide for å forebygge den
 319 negative utviklingen vi ser i enkelte ungdomsmiljøer. Vi skal jobbe sammen med skolene, idretten og
 320 frivillige organisasjoner for å forhindre at ungdommer faller utenfor.

321
 322 **Arbeiderpartiet vil:**

- 323
- 324 • Styrke samhandlingen i overgangen mellom barneskolen og ungdomsskolen, samt
- 325 ungdomsskolen og videregående, spesielt knyttet til spesialpedagogiske arbeidet.
- 326 • Styrke skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom, UngArena og Rask psykisk helsehjelp
- 327 slik at barn og unge får rett hjelp til rett tid.
- 328 • Innføre et gratis enkelt skolemåltid i løpet av skoledagen på ungdomsskolen.
- 329 • Videreføre gratis prevensjon for jenter under 16 år og tilgang på bind og tamponger i
- 330 ungdomsskolen.

- Jobbe aktivt for å forhindre at ungdommer faller utenfor.
- Gjennomføre et prøveprosjekt med skolestart senere på morgenen for ungdomsskoleelever.
- Arbeide for at BUP får økt kompetanse rundt spiseforstyrrelser og andre sykdommer som har økt under pandemien, kortere ventetid og et tryggere miljø for ungdommer.
- Ha sosiale arenaer for ungdom mellom 13-25 år i alle bydeler, slik som eksempelvis fellesverket i regi av Røde Kors, og kommunale ungdomsklubber.

338 Tilpasset opplæring for alle

339 Alle barn har rett på tilpasset opplæring, og til å få stimulerende faglige utfordringer ut fra sitt eget
340 nivå og sine evner. Arbeiderpartiet mener at skolene må bli bedre til å tilrettelegge undervisningen
341 etter hver enkelt elevs evner og forutsetninger, og at innsatsen må settes inn tidlig. Samarbeidet
342 mellom barnehager og skoler må styrkes for å gjøre overgangene lettere, og fange opp de barna som
343 sliter tidligere. Dette gjelder også de barna som har spesielle evner og talent innenfor et fag eller
344 felt.

345
346 Arbeiderpartiet vil jobbe for at den spesialpedagogiske hjelpen er organisert på en slik måte at barn
347 og unge føler tilhørighet til fellesskapet. I dag må mange vente for lenge på å få bistand fra de
348 spesialpedagogiske sentrene (PPT). Vi vil redusere ventetiden og sikre at barnehagene og skolene
349 har kompetanse, og anledning nok, til å hjelpe elevene så tidlig som mulig. Vi vil i tillegg jobbe for å
350 styrke Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) slik at flere elever og lærere kan dra nytte av
351 deres kompetanse.

352
353 I Bergen har vi Tveiterås skole for elever med store lærevansker eller utviklingshemninger.
354 Arbeiderpartiet er opptatt av at både Tveiterås, og de forsterkede avdelingene på andre skoler, skal
355 kunne gi gode, likeverdige tilbud til elever med behov for et helhetlig spesialpedagogisk tilbud. Vi vil
356 vurdere å utvide antall plasser ved de forsterkede avdelinger for å gi flest mulig barn et tilbud i sin
357 bydel.

358
359
360 **Arbeiderpartiet vil:**

- Tilrettelegge for at alle elever får tilpasset opplæring. Skolene må gis økonomisk handlingsrom til å kunne styrke laget rundt elever med behov for tettere oppfølging.
- Videreføre muligheten til å kombinere ulike opplæringsløp og ta fag på høyere nivå, samtidig som sosial kompetanse og utvikling i aktive læringsfellesskap ivaretas.
- Videreutvikle Tveiterås og de forsterkede avdelingene, og vurdere å opprette flere plasser for barn med behov for et helhetlig spesialpedagogisk tilbud.
- Styrke de spesialpedagogiske sentrenene og Bergen kompetansesenter for læringsmiljø.

369
370

371 3. Helse

372 En god helse legger grunnlaget for god livskvalitet. Derfor er helse like viktig for folk i alle aldre.
373 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være en by der alle innbyggerne skal føle seg trygge på at de får
374 god og riktig helsehjelp når de trenger det. Derfor må vi sørge for å opprettholde og videreutvikle et
375 bredt og mangfoldig helsetilbud. Dette inkluderer gode sykehjem med plass til de som trenger det og

376 nok hender til å ta godt vare på alle, en god hjemmetjeneste som gjør det trygt og godt for eldre
377 som ønsker å bo hjemme, et tilbud innenfor psykisk helse som favner folk i alle aldre og
378 livssituasjoner, og et godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Arbeiderpartiet vil også gjøre det
379 vi kan for å sikre et bedre og mer forutsigbart fastlegetilbud i byen vår. Innenfor helse gjelder
380 prinsippet at det er langt lettere å forebygge, enn å reparere. Derfor vil vi gjennomgående vektlegge
381 forebyggende tiltak i helsetilbudet.

382 Aktiv hele livet

383 Å ha god helse er mer enn å ikke være syk Det handler om å ha et godt liv. Vi trenger alle noen å dele
384 hverdagen med, å gjøre ting vi synes er gøy og å være aktive. Det beste virkemiddelet i møte med de
385 nye helseutfordringene, er forebygging. Det gir helsegevinst for den enkelte, og sørger for at små
386 utfordringer ikke vokser.

387 Et godt liv handler ofte om å ha gode mennesker rundt seg. Ensomhet er en av de store
388 helseutfordringene i Norge, og kan føre til sykdom, depresjon og stress. Arbeiderpartiet ønsker å
389 legge til rette for gode og inkluderende møteplasser, både i offentlig og ideell regi. Vi ønsker å bidra
390 til samarbeid med frivillige organisasjoner, og frivillige ildsjeler, om offentlige tilbud som reduserer
391 ensomhet i alle aldersgrupper.

392 Arbeiderpartiet vil:

- 393 ● At Bergen skal være en aldersvennlig kommune.
- 394 ● Skape leke- og møteplasser som inviterer til fysisk aktivitet og gode møter på tvers av
- 395 generasjoner.
- 396 ● Styrke kommunens Frisklivssentral, og jobbe for liknende tilbud i bydelene.
- 397 ● Jobbe for å etablere Aktivitetshus for pensjonister.

398 Forebygge psykiske helseplager

399 Psykisk helse er like viktig som fysisk helse. Forebygging av psykiske plager begynner med et
400 samfunn der alle blir sett, og får delta. Allikevel opplever mange at livet kan bli krevende i perioder.
401 Vi må trappe opp forebyggingen av psykiske helseplager, og sikre at det blir lettere å få hjelp når
402 slike plager oppstår. For mennesker med psykiske helseplager er det helt avgjørende å få hjelp der
403 de er, om det er på skolen, på et sykehjem eller på en arbeidsplass.

404 Korona-pandemien har bidratt til økende psykiske helseproblemer blant befolkningen, men
405 utfordringene var også økende før pandemien. Vi ønsker et løft for psykisk helse med fokus på
406 forebygging og behandling.

407 Noe av det viktigste er at vi skaper lavterskeltilbud, spesielt for de unge. Arbeiderpartiet vil utvide
408 tilbudet "Rask psykisk helsehjelp" til alle bydelene. I tillegg bør alderen senkes fra 18 til 16 år, slik at
409 flest mulig kan benytte seg av tilbudet. Ung Arena er en viktig lavterskel møteplass for unge, der de
410 kan få hjelp, og noen å snakke med. Vi ønsker at enda flere unge skal få benytte seg av dette
411 tilbudet, og vil derfor utvide Ung Arena til alle bydeler, men først til Åsane og Laksevåg.

412 Arbeiderpartiet vil:

- 413 ● Utvide tilbudet "Rask psykisk helsehjelp" til alle bydelene. Senke alderen fra 18 til 16 år, slik
- 414 at enda flere får benyttet seg av tilbudet.
- 415 ● Utvide Ung Arena til hver bydel, men først i Åsane og Laksevåg.

- 416 • Sørge for flere offentlige psykologer.
- 417 • Styrke studentsamskipnadens midler for prosjekter for psykisk helse.
- 418 • Styrke samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten, og sørge
- 419 for en god implementering av pasientforløpene i kommunen.

420 En aktiv og trygg alderdom

421 Vi lever lengre i Norge. Den eldre delen av befolkningen er en ressurs og berikelse for samfunnet. De
 422 fleste eldre er friske, og deltar i samfunnet på lik linje med andre. Når behovet for helsehjelp
 423 oppstår, skal også de eldre være trygg på at tjenestene er gode, og at de får den hjelpen de trenger.
 424 Arbeiderpartiet mener velferdstjenester skal drives av det offentlige eller av ideelle aktører. Vi vil
 425 ikke legge til rette for privatisering av helsetilbudet. Vi vil ha offentlige velferdstjenester som er
 426 tilgjengelig for alle, og sikrer gode vilkår for de ansatte.

427 Det å være eldre skal innebære mer enn å bli tatt vare på. Det skal være en tid preget av livskvalitet,
 428 mestring og nye muligheter for å utfolde seg i samfunnet og i nærmiljøet. Vi vil se på mulighetene
 429 for «seniorkollektiv» der eldre bor i fellesskap med andre eldre, og kan være hverandres hjelpere i
 430 hverdagen. Selv om helsen blir dårligere, skal langt flere eldre kunne bo og trives hjemme, med hjelp
 431 fra flinke fagfolk. Det hjemmebaserte tilbudet skal utvikles gjennom bedre organisering og
 432 forbedring av tillitsreformen. Målet vårt er at den enkelte skal ha færre enkeltpersoner å forholde
 433 seg til i eldreomsorgen. Kommunens bemanningssenter, med fast ansatte vikarer, spiller en viktig
 434 rolle for å gjennomføre dette. Det bidrar til trygghet og forutsigbarhet for både eldre og tjenestene.

435 Uansett hvilken fase av livet man er i, er god mat og drikke viktig for trivsel og velvære. Både
 436 mennesker som bor hjemme og på sykehjem skal få trygge og gode måltider. Vi vil sikre mer
 437 kunnskap om matglede og kosthold blant kommunens ansatte.

438 Arbeiderpartiet vil bygge ut og utvikle sykehjemmene i kommunen slik at man får plass når man
 439 trenger det. Mange lever sine siste år på sykehjem, og det er viktig at sykehjemmene våre er gode
 440 hjem. Vi vil sørge for at menneskene som bor der sikres god livskvalitet og toleranse for ulike
 441 kjønnsidentiteter og legninger, kulturelle bakgrunner, religioner og livssyn.

442 Det er fellesskapet sitt ansvar å stille opp for de som trenger det. Kommunen skal sørge for gode
 443 tilbud til personer med ulikt sykdomsbilde eller livssituasjoner, eksempelvis yngre, personer med
 444 utviklingshemming og mennesker som lever med rusutfordringer.

445 Ingen skal måtte dø alene. Derfor vil vi sikre tilstrekkelig kompetanse innen ulike typer lindrende
 446 behandling, ressurser til fast vakt for døende, og innføre tilbud om våketjeneste. Vi vil også styrke
 447 korttidstilbudet ved sykehjemmene, og gi flere avlastningstilbud i bydelene.

448 Velferdsteknologi bidrar til at eldre og deres pårørende mestrer hverdagen bedre. Vi vil sikre at
 449 Bergen fortsatt skal være en foregangskommune i utvikling, bruk og kompetanse innen
 450 velferdsteknologi. Eldre uten digital kompetanse skal tilbys opplæring eller hjelp.

451 Arbeiderpartiet vil:

- 452 • Legge til rette for at flere eldre og pleietrengende skal kunne bo i eget hjem eller i et
- 453 fellesskap med andre eldre.
- 454 • Ha et mer fleksibelt avlastnings- og aktivitetstilbud, blant annet gjennom et samarbeid med
- 455 kulturinstitusjonene om aktiviteter på dagtid. Det må sørges for et transporttilbud for
- 456 hjemmeboende eldre slik at de kan delta i det pulserende livet utenom hjemmet.

- 457 • Samarbeide med fastlegene i Bergen for å legge til rette for at flere kan tilbringe den siste
- 458 tiden i egen bolig
- 459 • Styrke bemanningen i hjemmetjenesten og på sykehjemmene for å gi de eldre et bedre
- 460 tilbud og de ansatte en bedre arbeidshverdag.
- 461 • Sørge for at antall heldags rehabiliteringsplasser tilpasses behovet også for eldre.
- 462 • Øke antall sykehjemsplasser ytterligere ved å vurdere ombygginger, utvidelser og samarbeid
- 463 med ideelle aktører, samt å bygge flere nye demensvennlige sykehjem.
- 464 • Utvide ordningen med sommerjobb for ungdom på kommunale sykehjem.
- 465 • Sikre at alle sykehjem har aktivitets- og frivillighetskoordinator som kan være et bindeledd
- 466 mellom kultur- og organisasjonslivet og beboerne på sykehjemmet.
- 467 • Gjøre det økonomisk mulig for sykehjemmene å prioritere velferdstiltak og kulturopplevelser
- 468 for beboerne.
- 469 • Bruke musikkterapeuter på sykehjemmene.
- 470 • Ansette lærlinger i faget ernæringskikk.
- 471
- 472

473 En ny retning for demensomsorgen

474 Demens er en folkesykdom som kan ramme eldre, men også de som er midt i livet. Vi vet at i takt
 475 med at levealderen øker, øker også antall personer med demens. Vi vil jobbe for at personer som får
 476 en demensdiagnose kommer tidlig i kontakt med hjelpeapparatet.

477 Vi ønsker et dagaktivitetstilbud for hjemmeboende eldre som er tilpasset den enkelte. Vi vil legge til
 478 rette for at du kan være med å forme din egen hverdag, og sikre at du får variasjon i aktivitetene du
 479 er med på. Du skal få fortelle hva som er viktig for deg.

480 Fellesaktiviteter med andre eldre i et aktivitetssenter passer ikke for alle. Derfor vil vi gjennomføre
 481 en forsøksordning med et ambulerende team som kan gi oppfølging i hjemmet til personer med
 482 demens som ikke kan nyttiggjøre seg av en ordinær aktivitetssenterplass.

483 Vi vil utvide støttekontaktilbudet til eldre, og ha et høyere fokus på faglighet i tjenesten.
 484 Støttekontakter til personer med demensdiagnose skal gjennomføre kurs og opplæring innen
 485 demenssykdom.

486 Arbeiderpartiet vil:

- 487 • Tilby personer som har fått en demensdiagnose en kontaktperson i kommunen.
- 488 • Sikre alle personer med demenssykdommer et dagtilbud der også pårørende er velkommen.
- 489 • Etablere større aktivitetssentre for hjemmeboende eldre der både eldre og ansatte får et
- 490 større miljø.
- 491 • Gjennomføre en forsøksordning med et ambulerende team som gir oppfølging i hjemmet til
- 492 personer med demens med særskilte behov.
- 493 • Ha egne musikkterapeuter for eldre som bor hjemme og på sykehjem.
- 494 • Gjøre Bergen til en demensvennlig kommune der helsepersonell har tilstrekkelig opplæring
- 495 til å møte et økende antall med demenssykdommer i Bergen.

496 Tjenester til personer med ulike funksjonsevne

497 Personer med nedsatt funksjonsevne, og mennesker med utviklingshemming, møter fortsatt
498 barrierer som hindrer like muligheter til aktivitet og deltakelse. Derfor skal Bergen kommune legge
499 til grunn kompetanse, kvalitet og rettssikkerhet i sine tilbud.

500 En av de største barrierene for mange mennesker med utviklingshemming, er mangel på egnede
501 boliger og jobb. Derfor har vi vedtatt Boligløftet. Boligløftet skal fjerne køen for de personene som
502 står på venteliste for bolig og plass i bofellesskap i Bergen.

503 Vi mener at tjenestene til personer med nedsatt funksjonsevne og mennesker med
504 utviklingshemming bør gis av kommunen, eller ideelle organisasjoner, ikke kommersielle bedrifter.
505 Dette gir bedre tjenester til brukerne.

506 Arbeiderpartiet vil:

- 507 ● Skaffe bolig til alle med funksjons- og/eller utviklingshemming som har behov for det, og ut
508 fra et ønske om at ingen skal føle seg ensomme.
- 509 ● Gjennomføre en ordning med garantert fritidstilbud for de som bor i bofellesskap og for
510 hjemmeboende personer med utviklingshemming.
- 511 ● Bygge ut, og sikre, dag- og aktivitetstilbudet for barn og unge, og legge til rette for flere varig
512 tilrettelagte arbeidstilbud for personer med utviklingshemming.
- 513 ● Ivareta reell medbestemmelse over egen hverdag for beboere på institusjoner.
- 514 ● Samarbeide med Nav og andre relevante aktører for at flere personer med restarbeidsevne
515 kan arbeide gjennom tiltaksplasser i kommunen.

516 Satsing på kvinnehelse

517 For å sikre likeverdige helsetjenester for kvinner og menn er vi nødt til å prioritere kvinnehelse.
518 Kvinner lever lengre, men opplever mer sykdom. Kvinner har mer angst, depresjoner og kroniske
519 lidelser enn menn, og er overrepresenterte i statistikken over langtidssykelde og uføre.
520 Arbeiderpartiet vil aktivt jobbe for å styrke kompetansen om kvinnehelse i den kommunale
521 helsetjenesten.

522 Arbeiderpartiet vil:

- 523 ● Jobbe for at «Senter for hjertesykdom hos kvinner» i Bergen videreføres med offentlig
524 tilskudd.
- 525 ● Styrke det nye Kvinnehelsehuset i Bergen.
- 526 ● Økte offentlige bevilgninger til forskning og mer kunnskap på kvinnehelse.
- 527 ● jobbe for at det opprettes et, eller flere, nasjonale kompetanse-, kunnskaps- og
528 behandlingssentre for alvorlig endometriose og adenomyose.

529 Flere fastleger

530 Fastlegene er helt sentrale i den kommunale helsetjenesten. Å kjenne fastlegen sin kan redusere
531 faren for alvorlig sykdom og død. Vi står midt i en varslet fastlegekrise, og det er for få fastleger i
532 Bergen.

533 Vi ønsker en sterk, offentlig kommunehelsetjeneste. Vi vil beholde den gode kompetansen vi
534 allerede har, og i tillegg ansette flere fastleger i kommunehelsetjenesten.

535 Det er viktig at Bergen tar ansvar for rekrutteringen av nye fastleger gjennom offentlige
536 utdanningsstillinger (LIS).

537 **Arbeiderpartiet vil:**

- 538 ● Jobbe for bedre rammebetingelser, og tilrettelegging av arbeidsforhold, i samarbeid med
- 539 fastlegene.
- 540 ● Ansette flere fastlønnede leger i kommunehelsetjenesten.
- 541 ● Sørge for sosiale ordninger for avspasering, mulighet for å være hjemme med sykt barn og
- 542 innføre en ordning med vikarer/avløsere ved sykdom.
- 543 ● Tilstrebe at fastlegene har kortere pasientlister og mer regulert arbeid.
- 544 ● Se på løsninger for å redusere kontorarbeid for legene, som kan utføres av andre.
- 545 ● Ha gode og attraktive ordninger for faglig utvikling og spesialisering.
- 546 ● Jobbe for at vaktene på legevakten er en del av ordinær arbeidstid for fastlegene.

547 **4. En rettferdig by**

548 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være en rettferdig by med små forskjeller, hvor alle har mulighet til
549 å leve gode liv. Du skal ha like muligheter til å lykkes, uansett hvor i byen du vokser opp og hvem
550 foreldrene dine er. Områdesatsingen har bidratt til å utjevne forskjeller, og vi vil fortsette å styrke
551 oppvekstvilkårene til barn og unge, og få flere i arbeid. Vårt mål er et rettferdig Bergen der vår
552 politikk bidrar til å redusere forskjeller, øke tryggheten og redusere fattigdommen.

553 Bergen er en by der alle skal leve gode liv frie for diskriminering, trusler og rasisme. Arbeiderpartiet
554 mener at mangfold er en berikelse. Vi vet at det finnes bergensere som ikke tør, eller kan, være åpne
555 om sin legning. Vi vil øke støtten til Regnbuedagene og arbeide for at Bergen skal være en by der alle
556 kan være seg selv.

557 Bergen har alltid vært en åpen og internasjonal by. Det har vært med å forme byen til det den er i
558 dag. Bergen skal være en trygg havn for mennesker på flukt, og sørge for at nye Bergensere får gode
559 liv med trygghet, bolig, utdanning og arbeid. Arbeiderpartiet mener papirløse flyktninger bør få rett
560 på helsehjelp i Norge. I Bergen gjør Helsesenteret for papirløse en uvurderlig innsats. Disse skal vi
561 fortsette å støtte.

562 En rettferdig by har blikk for alle som oppholder seg i den. Menneskehandel og tvungen prostitusjon
563 skjer også i Bergen. Kvinner med rusutfordringer er særlig utsatt. Arbeiderpartiet vil derfor styrke
564 arbeidet med å avdekke, og hjelpe, ofre for menneskehandel. Vi vil i tillegg arbeide aktivt mot vold i
565 nære relasjoner, og sikre et nytt krisesentertilbud som favner alle grupper. Bedre soningsforhold i
566 fengslene bidrar beviselig til rehabilitering. Soningsforholdene, særlig for kvinner, har et stort
567 forbedringspotensial. Vi vil derfor jobbe for at det etableres et eget kvinnefengsel i Bergen.

568 **En trygg by for de minste**

569 Alle barn har krav på en trygg oppvekst. Arbeiderpartiet vil sørge for at kommunen klarer å fange
570 opp sårbare barn og familier så tidlig som mulig. Målet vårt er at færre barn og unge blir utsatt for
571 omsorgssvikt. De fleste som får hjelp av barnevernet, får dette gjennom veiledning og hjelp i
572 hjemmet.

573 Vi trenger et sterkt barnevern både for å gi faglig bistand til dem som møter utsatte barn, og for å
574 kunne gi tidlig og rett hjelp til barn og unge som har blitt utsatt for omsorgssvikt. Barns stemme skal

575 bli hørt og vektlagt. Barn som midlertidig ikke kan bo i eget hjem skal få tilbud i egen familie, dersom
576 dette er mulig.

577 Barnevernet er noe av det mest komplekse som kommunen har ansvar for. Arbeiderpartiet mener at
578 oppfølging av barn som er utsatt for omsorgssvikt ikke egner seg for konkurranseutsetting og
579 privatisering. Vi mener derfor at kommunen må videreutvikle kompetansen på barnevern for å sikre
580 at barn og unge får den beste oppfølgingen. Vi ønsker flere medarbeidere i barnevernet med
581 flerkulturell kompetanse. Medarbeiderne i barnevernet er den viktigste ressursen, og
582 Arbeiderpartiet vil styrke etter- og videreutdanningen.

583 Overgangen til et selvstendig liv kan være utfordrende for mange. Arbeiderpartiet vil derfor bedre
584 ettervernet for ungdommer i barnevernet med tett oppfølging i skole, bolig og arbeid.
585 Arbeiderpartiet vil styrke Utekontakten. Utekontakten i Bergen har utviklet en unik kompetanse der
586 de når barn og unge der de oppholder seg, og klarer å fange dem opp tidlig.

587 **Arbeiderpartiet vil:**

- 588 ● Sikre barns rettigheter i møte med barneverntjenesten, og bygge opp tilliten til tjenesten
589 gjennom tett samarbeid med de ansattes organisasjoner.
- 590 ● Være garantisten for en kommunal barnevernstjeneste som ser, lytter og følger opp barn og
591 unge som har blitt utsatt for omsorgssvikt.
- 592 ● Styrke etter- og videreutdanningen for medarbeidere i barnevernet.
- 593 ● Styrke Utekontakten og lignende tilbud som når barn og unge der de er.

594 **Et krafttak mot fattigdom**

595 Årsakene til fattigdom kan være mange, men ofte skyldes det arbeidsledighet, helseutfordringer,
596 uførhet og eneansvar for barn. Vi ser at barn som vokser opp i fattigdom har dårligere forutsetninger
597 enn andre barn, og får oftere dårligere helse og livskvalitet som voksne. Arbeiderpartiet vil prioritere
598 å få flere unge og sosialhjelpsmottakere i utdanning, arbeid eller aktivitet, bygge flere boliger til
599 vanskeligstilte og utvide områdesatsingen til flere deler av Bergen.

600 Den kommunale sosialtjenesten i NAV har ansvar for de innbyggerne som trenger mest hjelp fra det
601 offentlige for å få kontroll på eget liv. Arbeiderpartiet er derfor opptatt av å styrke sosialtjenesten
602 slik at de kan tilby gode arbeidsrettede tiltak, bistand til å få bolig, gjeldsrådgivning og livsmestring.
603 Ungdom skal prioriteres, og det bør settes inn tiltak tidlig, og helst i samarbeid med ungdomsskole
604 og videregående. For å få det beste ut av det kommunale og statlige apparatet til NAV vil vi, også i
605 samarbeid med de ansattes organisasjoner, vurdere å gå over til en-ledermodell på NAV-kontorene.

606 Vi har de siste årene opprettet BUA-utstyrslager i flere deler av byen, slik at familier, organisasjoner
607 og skoler kan låne gratis idretts- og friluftsutstyr. I samarbeid med frivillige organisasjoner vil vi
608 utvide dette tilbudet til flere steder i Bergen.

609 **Arbeiderpartiet vil:**

- 610 ● At ungdom som står i fare for å slutte på skolen skal fanges tidligere opp, og raskt få
611 helhetlige tilpassede tiltak.
- 612 ● At unge voksne under 30 år som søker sosialhjelp raskt skal få tilbud om relevant
613 kvalifiseringstiltak.
- 614 ● At innvandrere som mottar sosialhjelp skal få tilbud om tiltak som kvalifiserer for arbeid.
- 615 ● Holde barnetrygden utenfor beregning av sosialstønad.

- 616 • Opprette flere steder hvor man kan låne idretts- og friluftsutstyr.
- 617 • Gjennomgå bostøtteordningen med sikte på å gjøre den mer rettferdig.

618 Områdesatsing og boligbygging

619 Arbeiderpartiet vil videreutvikle Bergen som en mangfoldig og inkluderende by, med utgangspunkt i
620 bydelenes egenart. I Bergen har vi i lang tid hatt betydelige helse- og levekårsforskjeller mellom, og
621 innad i, ulike bydeler. Det krever langsiktig og målrettet arbeid for å endre dette. Gjennom
622 områdesatsingen har vi rustet opp skoler, styrket læringsmiljø og bibliotek. I dialog med nærmiljøet
623 har vi fornyet parker og lekeområder, etablert ungdomsklubber, utviklet egne arbeidstiltak og
624 kulturtiltak. Dette arbeidet vil vi videreføre og utvide til nye områder fordi alle skal ha de samme
625 mulighetene for et godt liv i Bergen.

626 Å ha sin egen bolig er en forutsetning for et trygt og stabilt liv. Derfor har vi prioritert å skaffe flere
627 boliger til vanskeligstilte- og til utviklingshemmede. Arbeiderpartiet vil bygge kommunale boliger i
628 alle bydeler, og sørge for at familier kan bli boende i sitt nærmiljø. For at flere førstegangsetablerere
629 og barnefamilier får bedre mulighet til å eie sin egen bolig, vil Arbeiderpartiet arbeide for at unge i
630 etableringsfasen får rett på startlån i Husbanken.

631 Arbeiderpartiet vil:

- 632 • Utvide områdesatsingen til nye områder der det er behov for det.
- 633 • Øke antall boliger til vanskeligstilte i ulike deler av byen, og spesielt til innbyggere som
634 trenger ekstra bo-oppfølgning.
- 635 • At unge i etableringsfasen kommer inn som egen målgruppe i startlånsordningen til
636 Husbanken.
- 637 • Reetablere det regionale Husbankkontoret.
- 638 • Sørge for at det bygges differensierte boliger i større nybyggsområder, der man tar hensyn
639 til både økonomi, enslige og familier.

640 En verdig og helsefremmende rusomsorg

641 Alkohol er det rusmiddel som tar flest liv i Norge. Skadelig rusmiddelbruk, uavhengig av type
642 rusmiddel, er en helseutfordring vi må møte med kunnskap, forskning, erfaringskompetanse og
643 individuell oppfølging. Vi vet at det for den enkelte er viktig med en trygg bolig og meningsfulle
644 aktiviteter. Vi har, i samarbeid med brukerorganisasjonene, etablert landets første brukerstyrte
645 aktivitetshus for rusavhengige. Vi vil jobbe for å etablere flere lignende lavterskeltilbud. For oss er
646 det viktig å hjelpe de mest sårbare, ikke straffe dem.

647 Vi ønsker en lokal rusreform for Bergen, og at det skal gjennomføres et pilotprosjekt mellom
648 kommunen og politiet der man vurderer reaksjonsformer og forenklet tilgang til helsehjelp ved
649 pågrepelse for besittelse av narkotika til eget bruk. For at det skal lykkes må behandlingsskapiteten
650 økes.

651 Utekontakten gjør en viktig jobb med å oppsøke ungdommer og bedre deres levekår. Utekontaktene
652 er viktige for å forebygge framtidige rusproblemer, og ta tak i de før det går for langt. Da er det viktig
653 at vi bevilger mer midler til de som driver med rusforebyggende arbeid, og at vi øker bemanningen
654 her. I flere tilfeller har disse gjort en enorm forskjell i unge sine liv på et tidlig stadium.

655 Alle mennesker er ulike, og det er viktig at vi ikke har et «*one-size-fits-all-tilbud*». Mennesker som
656 ønsker å bli rusfrie skal møtes med et tilrettelagt tilbud hvor mennesket står i fokus. Det er viktig at
657 den enkelte, så langt det lar seg gjøre, får være delaktig i utformingen av tilbudet. Vi vil gjøre
658 overgangen fra rusomsorg til rusfrihet enklere. Det er viktig at vi har et godt og variert tilbud knyttet
659 til behandling, rehabilitering og ettervern til de som trenger det.

660 Arbeiderpartiet vil arbeide sammen med rusmiljøet for å forebygge og forhindre åpne russcener.
661 Mange av løsningene på disse utfordringene finnes blant personer som var, eller er
662 rusmiddelbrukere, og vi er opptatt av å inkludere dem i dette arbeidet. Vi vil vurdere å opprette
663 ytterligere ett brukerrom, samt innføre pant på «puckene» som benyttes til innsamling av
664 brukerutstyr. I tillegg er Arbeiderpartiet positiv til å prøve ut en ordning med rusmiddeltesting i
665 Bergen.

666 **Arbeiderpartiet vil:**

- 667 ● Styrke det rusforebyggende arbeidet, særlig rettet mot ungdom, blant annet ved å ivareta et
668 bredt spekter av fritidsaktiviteter i bydelene og øke bemanningen til utekontaktene og andre
669 som jobber forebyggende med ungdom.
- 670 ● Sikre stabile rammer for organisasjoner som hjelper rusmiddelbrukere og andre som sliter
671 med rus, samt de kommunale tilbudene. Dette for å sikre et godt, variert og tilgjengelig
672 tilbud knyttet til behandling, rehabilitering og ettervern til alle med behov for det.
- 673 ● Styrke brukermedvirkningen i utforming av tjenestene til rusavhengige.
- 674 ● Fortsette å inkludere Ruspolitisk råd i utformingen av fremtidens ruspolitikk i Bergen.
- 675 ● Innføre en lokal rusreform for Bergen, frem til en nasjonal rusreform er på plass.
- 676 ● Utrede, og vurdere å innføre, sosialt frikort etter modell fra Danmark.
- 677 ● Vurdere prøveprosjekt med panteordning for «pucker».
- 678 ● Utvide tilbudet om heroinassistert behandling (HAB).
- 679 ● Styrke det gatenære rusarbeidet og utvide oppsøkende team.
- 680 ● Etablere flere brukerrom i tilknytning til utvalgte MO-sentre.
- 681 ● Tilby gratis prevensjon, veiledning og HPV-vaksine til kvinner, og til kvinner som er under
682 rusbehandling.
- 683 ● Bedre tilgangen til tannhelsetjenester for tidligere rusmiddelbrukere med omfattende
684 tannhelseproblemer.

685

686

687 **5. Byutvikling**

688 Bergen vokste frem på grunn av sin beliggenhet ved kysten og i nært samspill med et internasjonalt
689 verdenssamfunn, gjennom fiskeri og handel. Stadig flere mennesker ønsker nå å bosette seg i byer,
690 og en by som Bergen slutter aldri å utvikle seg. Byen vår skal være det naturlige knutepunktet for
691 Vestlandet. Arbeiderpartiet står for en utvikling som tar hele Bergen inn i en god fremtid på
692 fellesskapet, og klimaet, sine premisser.

693 Nye generasjoner bergensere skal komme inn på boligmarkedet. Barnefamilier må kunne bosette
694 seg i hele byen vår, og det trengs en større variasjon i typer boliger. Politikken må bidra til å skape og

695 opprettholde arbeidsplasser i alle bydeler, ved at næringslivet har gode og forutsigbare vilkår. Vårt
696 mål er å bidra til gode nabolag i hele byen.

697 By i vekst, natur under press

698 For en storby som Bergen, som har ambisjoner om å vokse, er det samtidig helt avgjørende å ta
699 hensyn til natur og klima. For Arbeiderpartiet er det ingen motsetning mellom å bygge en by for alle,
700 og å bygge en grønnere by. Tvert imot er det helt nødvendig å få til begge deler.

701 Utbygginger må planlegges slik at de gir gode nabolag for alle, med praktiske løsninger for
702 hverdagen, effektiv kollektivtransport og universell tilrettelegging. Vi vil sikre at alle har tilgang på
703 gode grønne områder i hverdagen, og legge til rette for boliger for folk i ulik alder og ulike
704 livssituasjoner. Kommunen skal sikre forutsigbarhet, ta aktivt del i planlegging og bidra til
705 konstruktive løsninger sammen med utbyggere.

706 Arbeiderpartiet stod i 2019 i spissen for en kommuneplan som gir tydelige føringer for fremtidig
707 utvikling. Vi skal ta Bergen inn i fremtiden ved å skape en bedre by for flere, og samtidig ta vare på
708 natur og nabolag. I tiden fremover blir det viktig å gjennomgå erfaringene med planen og sørge for
709 at kommunen sin oppfølging støtter opp om de politiske målene.

710 Arbeiderpartiet vil:

- 711 • Fortsette arbeidet med å utvikle Bergen for fremtiden ved å videreføre hovedlinjene i en
712 oppdatert og kunnskapsbasert byutviklingspolitikk.
- 713 • Rullere kommuneplanens samfunnsdel, gjennomgå praksis for å sikre at arealdelen støtter
714 opp om de politiske målene, og styrke kommunens virkemidler.
- 715 • Sikre langsiktige avklaringer om tomter til næringsformål.
- 716 • Sørge for at arealregnskap og kart over viktige naturområder blir gjort juridisk bindende.
- 717 • Prioritere utbygging av bybanen slik den er vedtatt og sikre den som et viktig virkemiddel i
718 den fremtidige byutviklingen, og som rygggrad i kollektivtilbudet, gjennom samspill med øvrig
719 kollektivtilbud i regionen.

720 Politikkenes rolle i byutviklingen

721 Arbeiderpartiet står for en trygg og konsekvent linje som gir forutsigbarhet for både utbyggere og
722 innbyggere. Det er en politisk oppgave å finne den rette balansen mellom å stille strenge krav og å
723 legge til rette for utvikling. Byutvikling handler både om lange linjer og overordnede avklaringer,
724 samt å følge med på at målsetningene blir fulgt opp i enkeltsaker. Små saker er store for de det
725 gjelder. Arbeiderpartiet vil ivareta ombudsrollen i byutviklingen og sikre folkevalgt styring.

726 Arbeiderpartiet vil:

- 727 • Styrke demokratiet i byutviklingen ved å legge til rette for medvirkning og engasjement i
728 planprosesser gjennom informasjons- og folkemøter i større planprosesser.
- 729 • Sørge for aktiv politisk dialog med næringsliv og utbyggere for å sikre tidlige avklaringer og
730 gode løsninger.
- 731 • Sikre aktiv politisk dialog med organisasjoner som arbeider med miljø- og naturvern,
732 arkitektur, kulturmiljø og kulturminner.
- 733 • Skjerpe kommunens innsats for å koordinere utbyggerbidrag, og krav om infrastruktur i nye
734 områder.

- 735 • Redusere antall konflikter og klager ved å sørge for at kommunen gir vanlige innbyggere god
736 hjelp og veiledning i forkant av søknader og vedtak.
737 • Jobbe for å få bort køene for byggesaker, samt private og offentlige planer i Bergen
738 kommune.

739 Den levende byen

740 Bergen skal ha varierte og mangfoldige bomiljø i hele byen. På grunn av belastningen på natur og
741 klima er det nødvendig å bygge tettere, og å legge det meste av ny bebyggelse i nærheten av
742 kollektivterminaler og langs kollektivtraseene. Dette vil også bidra til mer effektiv logistikk i
743 hverdagen, og gir en mulighet til å skape nye, gode nabolag. Men en slik politikk krever at det stilles
744 krav til kvaliteten i prosjektene. Arkitektur skaper de fysiske rammene for menneskenes sosiale liv.
745 Bergen, med sin unike bygningsarv, trenger både ivaretagelse av kulturarven og en ambisiøs og
746 særpreget samtidsarkitektur. En nyskapende bergensarkitektur bør la seg inspirere av kunstneriske
747 uttrykk og legge klimahensyn til grunn for materialvalg og prioriteringer.

748 Med god tilrettelegging for oppgraderinger og påbygg av eksisterende bygg i borettslag og sameier,
749 kan en få bedre tilpassede boliger for alle grupper, og flere boliger uten at dette går på bekostning
750 av grøntområder.

751 Det er viktig å sikre at tilbud til barn og unge er en obligatorisk del av byutvikling i nye områder.
752 Historisk har vi sett at det i store utbyggingsområder ikke har vært tilstrekkelig tilrettelagt for tilbud
753 til barn og unge. Det er derfor viktig å sikre at tilbud til barn og unge er en obligatorisk del av
754 utbygging av nye områder. Som kommune er dette et krav vi også må stille overfor utbyggere.

755 Arbeiderpartiet vil:

- 756 • Sikre offentlig styring i byplanleggingen, gjennom god samhandling med utbyggere
757 • Etablere hurtigfil for forslag som er i tråd med overordnede planer.
758 • Sikre videreføring av god bergensk byskikk i nye prosjekter, og stille krav til byform og
759 arkitektur for å ta vare på det lokale stedets egenart.
760 • Tilrettelegge for oppgraderinger av bygninger i eksisterende borettslag.
761 • Sikre skog, parker og andre grøntområder også i fortettingsområdene.
762 • Tilrettelegge for gode byrom og møteplasser.
763 • Sørge for at byarkitekt og byantikvar er gode samtalepartnere tidlig i prosessene for
764 utbyggere i planfasen.
765 • At tilbud til barn og unge blir tilstrekkelig ivare tatt i utvikling av nye områder.

766 En helhetlig boligpolitikk for alle

767 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal ha en boligpolitikk som gjør at flere kan kjøpe sin egen bolig. Vi vil
768 se på juridiske, økonomiske og organisatoriske virkemidler, og søke samarbeid med statlige og
769 regionale myndigheter for å styrke kommunens handlingsrom. Bergensregionen utgjør et felles
770 bolig- og arbeidsmarked og trenger en mer helhetlig boligpolitikk. Arbeiderpartiet vil følge opp
771 initiativet Bergen kommune har tatt for å skape et regionalt samarbeid om å bygge flere boliger.

772 Sentrum - og bydelene

773 Arbeiderpartiet ønsker en revitalisering av sentrum med økt folketall og mer aktivitet. Byen skal
774 vokse videre ved at sentrale områder i bydelene også får en fremtidsrettet utvikling med boliger,

775 arbeidsplasser og ny aktivitet. Arbeiderpartiet mener det bør bygges flere boliger i alle bydeler. Vi vil
776 følge opp næringslivet ved å sørge for møteplasser, parker og torg. Dette gjøres blant annet ved å
777 sørge for god byutvikling i transformasjonsområder som Mindemyren, Fyllingsdalen, Storanaset,
778 Nyborg og Dokken.

779 Når Dokken nå skal utvikles får Bergen en helt ny bydel. Den sentrale beliggenheten fordrer at det
780 blir en bydel med stort mangfold og plass til alle. Det må sikres variert boligbebyggelse og
781 eierstruktur som sikrer samhandling mellom mennesker fra ulike samfunnslag. Vi skal sikre en sunn
782 miks mellom boliger, næring og andre formål, slik at det også blir en arena for nye arbeidsplasser.
783 Nye Dokken skal utvikles som en nullutslippsbydel. For at barn og familier skal trives i området vil vi
784 at det skal etableres tilstrekkelig med parker og et idrettsanlegg med fotballbane. Arbeiderpartiet er
785 opptatt av å ivareta det eksisterende nabolaget på Dokkens og inkludere disse i den videre
786 utviklingen.

787 Arbeiderpartiet er positive til planene om å flytte Akvariet til Dokken. Området på Nordnes som i dag
788 huser Akvariet og Havforskningsinstituttet, må i så fall innlemmes i Nordnesparken og gjøres
789 tilgjengelig for innbyggerne. Byggene som beholdes må utvikles til varierte formål.

790 En ny bydel på Dokken fordrer naturligvis at store deler av havnefunksjonen flyttes til andre
791 lokaliteter. Arbeiderpartiet er opptatt av at havnetilbudet utvikles på en hensiktsmessig måte ut ifra
792 et fremtidsrettet perspektiv, og vil sikre at havnefunksjoner og havnearbeidernes arbeidsforhold
793 ivaretas.

794 **Arbeiderpartiet vil:**

- 795 ● Legge til rette for økt boligbygging i sentrumsområdene.
- 796 ● Sørge for at kvalitetskrav til boliger og uteareal blir overholdt.
- 797 ● Sikre at nye boligprosjekter inneholder familieleiligheter/hus.
- 798 ● Bygge videre på tiltakene som er innført mot «hybel- og hotellifisering» i boligområder.
- 799 ● Sikre et tjenlig, helhetlig og fremtidsrettet havnetilbud for Bergensregionen.
- 800 ● Sikre gode arealer til lekeplasser, markeder og konserter for å skape liv mens områder er
801 under utvikling.
- 802 ● Etablere, og ta vare på, grøntområder og parker i bydelene.
- 803 ● Sørge for at kommunen setter av tomter til offentlige tilbud når områder reguleres.
- 804 ● Samarbeide med andre statlige- og fylkeskommunale vegmyndigheter for å etablere flere
805 gatetun, særlig på initiativ fra nabolag.

806 **En miljø- og naturvennlig by**

807 Bergen har store verdier og ressurser i naturområder, vassdrag, strandsone og sjø for både vern og
808 bruk til friluftsliv. Å ta vare på sammenhengende natur handler både om å sikre byens befolkning et
809 variert friluftsliv, om å styrke det biologiske mangfoldet, og om å ha naturlige vannveier og
810 reservoarer for vann under ekstremvær.

811 Når områder reguleres, ønsker Arbeiderpartiet å prioritere grønne arealer i byggesonen på en slik
812 måte at det bedrer tilgangen til natur og friluftsområder. Vi vil fortsette å arbeide for et forpliktende
813 arealregnskap for å hindre tap av natur, videreutvikle temakartet for blågrønne strukturer og følge
814 opp det statlige arbeidet med et økologisk grunnkart. Arbeiderpartiet vil vurdere landskapsvern for
815 særlig viktige områder, for eksempel Kanadaskogen og Åstveitskogen. Det er også viktig at vi sikrer
816 en sunn og bærekraftig forvaltning av vilt i kommunen vår.

817 Den beste flomsikringen vi kan gjøre i byen vår, er å sikre vannet frie veier når det kommer mye
818 nedbør. Derfor ønsker vi å åpne opp lukkede vassdrag i områder hvor det bidrar til økt biologisk
819 mangfold. Arbeiderpartiet vil styrke vernet av vassdrag i kommunen vår gjennom å ivareta gode
820 buffersoner, og ved å ivareta kantvegetasjon i randsonene av vassdragene.

821 Byen vår har i utgangspunktet store landbruksressurser, selv om areal og bruk i aktiv drift er redusert
822 over tid. Dyrket og dyrkbar matjord er prioritert i nasjonal arealpolitikk, og Arbeiderpartiet vil følge
823 dette opp lokalt. Vi er positive til initiativ til urbant landbruk, plantekasser i nabolag og liknende
824 løsninger.

825 Vi vil intensivere innsatsen mot plastforurensing og støtte oppunder gode initiativ som kan bidra til å
826 forhindre plast på avveie. Arbeidet med å følge opp ulovlige skogsveier og annen miljøkriminalitet
827 må fortsette.

828 Med økende utgifter i samfunnet vårt, og særlig høye strømpriser, vil vi jobbe for bedre
829 støtteordninger til privatpersoner og borettslag som ønsker å investere i energieffektiviserende
830 tiltak.

831 **Arbeiderpartiet vil:**

- 832 ● Sikre fortsatt vern av viktige friluftsområder og natur i hele byen, og aktivt bruke
- 833 tilgjengelige virkemidler for å sikre tilgang og god forvaltning.
- 834 ● Styrke vern av vassdrag og jobbe for å åpne opp lukkede vassdrag.
- 835 ● Sikre tilstrekkelige biologiske forhold for fisk og annet liv i vassdragene våre.
- 836 ● Ta vare på jordbruksarealer.
- 837 ● Delta i Fri kalv-forsøket for å redusere bestanden av hjort i kommunen vår.
- 838 ● Legge til rette for at skoler kan bruke vassdrag som læringsarena.
- 839 ● Kartlegge svartelistede planter i kommunen.
- 840 ● Fortsette innsatsen mot ulovlig bossdumping og annen miljøkriminalitet.
- 841 ● Sørge for et tydelig regelverk på tvers av sektorer som hindrer konflikter mellom skogbruk,
- 842 friluftsliv og naturhensyn.
- 843 ● Støtte opp om frivillige som tilrettelegger med klopper og merking av turløyper.
- 844 ● Jobbe for skilting til turområder fra kollektivknutepunkter og andre sentrale områder.
- 845 ● Arbeide inn mot statlige virksomheter med tanke på langsiktig vern av natur i byområder
- 846 med stort utbyggingspress.
- 847 ● Styrke støtteordninger for energieffektivisering i private hjem og borettslag.
- 848 ● Støtte frivillige som rydder strender.
- 849 ● Etablere flere vannstasjoner i sentrum og i bydelene.
- 850 ● Montere panteringer på flere bosspann i sentrum.

851

852

853 **6. Transport**

854 En stor hindring for vekst og utvikling i Bergen er at veisystemet ikke har nok kapasitet.
855 Arbeiderpartiet har stått i spissen for satsingen på Bybanen, som handler om å gjøre det mulig for
856 mange flere enn i dag å reise kollektivt i hverdagen. Bybanen er selve ryggraden i et fremtidsrettet
857 kollektivsystem, og er et godt alternativ til noen bussruter. Det er av avgjørende betydning at
858 samspillet mellom bybanen og øvrig kollektivtilbud fungerer så optimalt som overhodet mulig.

859 Trygg og effektiv transport i hele byen

860 For at folk skal slippe å stå i kø, er vi helt avhengige av et mer komplett ringveissystem sammenlignet
861 med dagens situasjon. Derfor må dagens system kompletteres med bygging av Ringveg Øst. Dette vil
862 sikre en reduksjon av biltrafikk i Bergensdalen, og øvrige sentrumsområder, samt sørge for en
863 betydelig bedring av situasjonen knyttet til utslipp fra transportsektoren.

864 Skolebarn skal ha trygge skoleveier uansett hvor i byen de bor. De ungene som har rett på det, må
865 sikres et pålitelig og godt tilbud om skoleskyss.

866 Arbeiderpartiet vil:

- 867 • Sørge for å få gjort alt klart til snarest mulig oppstart av Nordhordlandstunnelen, og sikre
868 framdrift for videre planlegging av resten av Ringvei Øst, med Arna-Fjøsanger som neste
869 delstrekning.
- 870 • Ivareta gårdsdrift, matjord og sammenhengende utmarksarealer på strekningen mellom
871 Arna og Vågsbotn.
- 872 • Bevare innfartsparkeringene for bil og sykkel ved kollektivknutepunkt og langs stamlinjer.
- 873 • Tilrettelegge for bildeling i alle bydeler.
- 874

875 Et miljøvennlig og forutsigbart sykkel- og kollektivtilbud

876 Arbeiderpartiet er opptatt av at kollektivtilbudet skal være et reelt og effektivt alternativ til bilen for
877 innbyggere i alle deler av byen vår. Vi vil jobbe aktivt opp mot Vestland fylkeskommune for å sikre et
878 billigere og bedre kollektivtilbud i Bergen. Særlig trenger vi flere busser innad i bydelene.

879 Det er krevende å bygge ut sykkelveier fort nok. Arbeiderpartiet vil arbeide for fortgang i
880 planleggingen. Dimensjonering, og enklere løsninger, må vurderes i samarbeid med regionale og
881 statlige myndigheter.

882 Arbeiderpartiet vil:

- 883 • Fortsette å bygge ut et moderne og effektivt kollektivsystem med Bybanen som rygggrad og
884 et styrket tilbud med lokal- og ekspressbusser.
- 885 • Sikre at universell utforming er ivaretatt i all utvikling av kollektivsystem- og infrastruktur.
- 886 • Jobbe for at kollektivtilbudet skal være rimelig og redusere prisen på månedskort og
887 ungdomskort, og sikre et best mulig rutetilbud i Bergen.
- 888 • Styrking av busstilbudet internt i bydelene med gode tverrgående ruter og sømløs overgang
889 til bybane og stamruter.
- 890 • Gjøre studentrabatten på kollektivtransport aldersuavhengig.
- 891 • Bidra til at Skyss lytter til kunder og sjåfører når de gjør endringer i rutetilbudet.
- 892 • Jobbe for effektiv avvikling av kollektivtrafikk på alle de store innfartsårene i Bergen.
- 893 • Innføre bysykler i flere bydeler.
- 894 • Vurdere å inkludere bysykler, Beffen og museumstrikken i periodebilletten og som del av
895 kollektivsystemet. Fortsette utbygging av tjenlig og sammenhengende sykkelveinett.

896

897

898

899 **7. Idrett, frivillighet og kultur**

900

901 Arbeiderpartiet er stolte av idrettsbyen Bergen. Idretten er den viktigste fritidsarenaen for svært
902 mange bergensere, gammel som ung, utøver som frivillig. Derfor er vi opptatt av å legge til rette for
903 en bredde i tilbudet som inkluderer både barn, ungdom, voksne og seniorer som alle har sine unike
904 målsetninger og drømmer. Det skal være et stort mangfold av idretter å velge mellom. Det er de
905 frivillige som er bærebjelken i idretten. Dette betyr at vi må gjøre vårt ytterste for å sørge for at alle
906 de tusenvis av frivillige skal ha best mulig rammevilkår.

907 Vi skal fortsette å sikre gode vilkår for idrett og frivillighet i årene som kommer, og vi er garantisten
908 for at idretten og frivillige organisasjoner får bruke kommunale idrettsanlegg, haller og skoler gratis.

909 Gjennom pandemien opplevde idretten betydelig frafall fra deltakere i alle aldre. Mange ble rammet
910 av ensomhet og isolasjon, - noe som flere fremdeles sliter med. Arbeiderpartiet mener derfor at det
911 nå, i tiden etter pandemien, er viktigere enn noen gang å satse på idretten og frivilligheten i byen
912 vår.

913 **Den mangfoldige idrettsbyen**

914 En helt nødvendig forutsetning for at den fantastiske idrettsbyen vår skal fortsette å utvikle seg, er at
915 vi har gode anlegg som klubbene og utøverne kan benytte seg av. En mangfoldig idrettsby trenger et
916 tilsvarende mangfold av anlegg. Derfor har vi ferdigstilt anlegg som svømme- og opplæringsbasseng
917 ved Ortun skole, Idrettshus og FYSAK på Melkeplassen, samt bidratt i realiseringen av Åsane Arena.
918

919 Vi vil fortsette å investere i nye anlegg, i tillegg til å oppgradere de vi allerede har. Flere anlegg står
920 på trappene rundt omkring i byen vår. I egen regi skal vi bygge Alvøen idrettshall, Mjølkeråen
921 idrettshall, Laksevåghallen, Bjørnarhallen i Arna, ruste opp Bergenshallen og bygge tilbygg til
922 Fyllingsdalen idrettshall. Vi skal også bidra til realisering av klubbeide anlegg som står på trappene,
923 slik som ishall på Slåtthaug, Gneisthallen, Bjarghallen og Varegg sitt anlegg i Sandviken, i tillegg til en
924 lang rekke mindre prosjekter. I tillegg står Bergensidretten foran en formidabel utvikling av
925 Slettebakken når saneringen av bossdeponiet er ferdigstilt. Arbeiderpartiet vil sikre bedre vilkår for
926 nåværende og fremtidige anlegg som drives av idrettslagene.
927

928 Vi trenger flerbruksanlegg som kommer mange idretter til gode i Bergen. Både i kommunens egen
929 regi, så vel som i klubbens regi. Derfor er det gledelig å se prosjekter som Krohnsmindealliansens
930 planer for Krohnsminde Idrettspark, der flere ulike klubber og idretter går sammen om et felles
931 prosjekt.
932

933 Både idretten, kulturlivet og næringslivet trenger en ny storstue i Bergen. Derfor vil vi jobbe sammen
934 med relevante aktører for å realisere den planlagte byarenaen på Nygårdstangen.

935 Arbeiderpartiet vil jobbe for et mangfold av idrettsanlegg med mål om at barn og unge kan ha kort
936 reisevei for å drive med idrett og aktivitet. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å opprette Fysak i alle
937 bydeler. I tillegg vil vi sikre at skoler tilbyr utlån av lokaler som kan bidra til økt aktivitet for barn og
938 unge i bydelene.
939

940 Arbeiderpartiet vil sikre tilbud til barn og unge som ikke driver med organisert idrett, men som
941 likevel ønsker å være aktive sammen med andre. Vi vil jobbe for at det opprettes alternative
942 møteplasser, som ungdomsklubber, hvor det er trygge voksne tilstede.
943

944

945 **Arbeiderpartiet vil:**

946

- 947 ● Garantere gratis bruk av kommunale anlegg og haller.
- 948 ● Utvide ordningen med åpne haller og gjøre skolebygg i bydelene mer tilgjengelige for
- 949 aktivitet.
- 950 ● Særlig ivareta de små idrettene.
- 951 ● Legge til rette for nærmiljøanlegg og egenorganisert idrett.
- 952 ● Sikre rettferdig fordeling av treningstid
- 953 ● Jobbe for å styrke seniortilbudet i lokale idrettslag i bydelene.
- 954 ● Legge til rette for at det opprettes fritidstilbud for unge i alle bydeler.
- 955 ● Bidra til å realisere ny ishall på Slåtthaug og deretter ruste opp Bergenshallen.
- 956 ● Ferdigstille Alvøen idrettshall, Fysak i Loddefjord og Laksevågshallen, tilbygg til Fyllingsdalen
- 957 idrettshall og starte byggingen av hall i Mjølkeråen.
- 958 ● Fortsette å styrke tilskuddsordningen for klubbeide anlegg.
- 959 ● Bygge nærmiljøanlegg, Fysak og tilsvarende i alle bydeler.
- 960 ● Sikre tilgang på svømmebasseng i alle deler av byen.
- 961 ● Bidra til realiseringen av Byarena på Nygårdstangen.

962 Frivilligheten som bærebjelke

963 Frivilligheten er en av de viktigste bærebjelkene i samfunnet vårt. Arbeiderpartiet vil at alle
964 innbyggere skal kunne engasjere seg i frivillig arbeid etter eget ønske og interesseområde. Dette
965 gjelder både innen idretten, helse- og omsorg eller kultursektoren. Frivillige organisasjoner tilbyr
966 tilhørighet, og er svært viktige arenaer for sosialt fellesskap, inkludering, demokratiopplæring og
967 selvutvikling. Arbeiderpartiet vil sikre gode rammevilkår for den organiserte frivilligheten, lag og
968 organisasjoner. Vi vil jobbe for at offentlige bygg, som for eksempel skoler, i større grad kan brukes
969 av frivillighet og nærmiljøet på kveldstid.

970 Vi vet at rapporteringsarbeidet oppleves krevende for frivillige lag og organisasjoner. Derfor vil vi
971 forenkle tilskuddsordningene og rapporteringsregimet i kommunen, slik at frivillige organisasjoner
972 kan bruke mer tid på aktiviteter og relasjonsbygging, og mindre tid på rapportering. Vi vil i tillegg se
973 på hvordan vi kan veilede nye aktører slik at terskelen for å søke på tilskuddsordninger blir lavere.

974 Arbeiderpartiet vil oppjustere ressurser til Frivilligsentralene i kommunen. Frivilligsentralene er gode
975 møteplasser i sitt lokalmiljø, og har en sentral rolle for å motvirke ensomhet, passivitet og sosial
976 tilbaketrekning.

977 Heldigvis blir vi stadig eldre og har mange gode og aktive år foran oss den dagen vi går av med
978 pensjon. Unge pensjonister er viktige ressurser for samfunnet, og mange ønsker å bidra. Dette
979 gjelder ikke minst med tanke på å hjelpe andre pensjonister som er eldre og mindre mobile. Det kan
980 for eksempel være kjøring til aktiviteter og kulturelle arrangementer, arrangering av møteplasser og
981 andre sosiale tilstelninger eller rett og slett en tur på den lokale kafeen. Pandemien har forsterket
982 utfordringen med ensomhet for mange. Nå er det viktigere enn noen gang, at vi gjør det vi kan for at
983 det skal være lettest mulig å bidra.

984 Det skal være enkelt og gratis for flest mulig å låne utstyr til idrett og friluftsliv. Dette er bra for både
985 miljøet og lommeboken. Arbeiderpartiet jobber derfor for å utvide BUA (gratis utlånstjeneste), eller
986 tilsvarende tilbud i regi av frivillige aktører, som for eksempel Frivilligsentralene og Bærekraftige liv.

987 **Arbeiderpartiet vil:**

- 988 ● Jobbe for et godt samarbeid med frivillig sektor ved å forenkle tilskuddsordninger og
- 989 rapporteringsregimet i kommunen, og jobbe for tilgang på lokaler i nærmiljøet.
- 990 ● Etablere lavterskeltilbud i mindre geografiske områder slik at hjemmeboende kan delta i
- 991 frivillig aktivitet med andre i sitt eget nærmiljø.
- 992 ● Tilrettelegge for at frivillige organisasjoner og personer kan gjennomføre aktiviteter for
- 993 beboere på sykehjem.
- 994 ● Etablere BUA- tilbud (utlånstjeneste) i alle bydeler.
- 995 ● Styrke arbeidet med å rekruttere frivillige rettet mot tilbud for ungdom.
- 996 ● Sørge for at flere kommunale bygg, som skoler, blir tilgjengelige for frivillige lag og
- 997 organisasjoner.
- 998 ● Legge bedre til rette for at unge pensjonister kan drive frivillig arbeid.

999 Et tilgjengelig friluftsliv

1000 I Bergen har vi fantastiske turområder i vakker natur, med god tilgang på sjø og fjell. Arbeiderpartiet
 1001 vil ta vare på den uberørte naturen, og bevare byfjellsgrensen. Vi skal samtidig jobbe for at
 1002 bergenserne skal ha lettere tilgang på turområder i eget nærmiljø. Dette skal vi gjøre gjennom å
 1003 sørge for god universell tilgang til byfjell og sjøområder, og ved å lage flere turveier i den enkelte
 1004 bydel. I tillegg vil vi bygge dagsturhytter i turområder i bydelene, gjerne kombinert med turbibliotek.
 1005 Vi vil fortsette det gode samarbeidet med idretten, Bergen og Omland friluftsråd og Bergen og
 1006 Hordaland turlag. Arbeiderpartiet mener det er behov for en bedre finansiering av
 1007 frilftsorganisasjonene i Bergen, og vil gjennomgå finansieringen av disse.

1008

1009 Arbeiderpartiet vil:

- 1010 ● Sørge for at det er plass til friluftsliv og turløyper når det planlegges nye boliger
- 1011 ● Tilrettelegge for flere badeplasser, og sikre nok toaletter og bosspann
- 1012 ● Tilrettelegge for ordninger hvor folk kan dele på båter, kajaker og kanoer
- 1013 ● Bygge dagsturhytter i turområder i bydelene
- 1014 ● Prioritere ro og stillhet i naturen og begrense motorisert ferdsel
- 1015 ● Åpne flere elver slik at bergenserne får tilgang på vann og sjø, og ivareta biologisk mangfold

1016

1017 En kultur å leve av og for

1018 For Arbeiderpartiet er kunst og kultur helt grunnleggende for å skape gode liv og et godt samfunn.
 1019 Gode kulturopplevelser gir den enkelt mulighet for refleksjon og læring, og gjennom kulturelle
 1020 opplevelser skaper vi felles historier og samlingspunkter. Kultur er med på å bryte ned barrierer, og
 1021 skaper nye og sterkere felleskap. Kultur er avkobling og påkobling.

1022 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være Nordens mest nyskapende kulturby. Det pulserende
 1023 kulturlivet gjør Bergen til en attraktiv by for innbyggere og besøkende, i tillegg gir det positive
 1024 ringvirkninger for næringslivet. Både det frie feltet og etablerte institusjoner er viktige for å utvikle
 1025 Bergen som en mangfoldig og spennende kulturby.

1026 Derfor må vi bygge ned terskler for deltakelse, og fremme det brede kulturlivet i alle bydeler.
 1027 Arbeiderpartiet vil sikre gode rammevilkår for både amatører, små- og store festivaler og
 1028 profesjonelle kulturaktører.

1029 Sosial ulikhet gjenspeiles i folks deltakelse i kulturvirksomhet. For Arbeiderpartiet er viktig å sikre at
1030 alle barn skal ha like muligheter til å delta på kulturaktiviteter. Derfor vil vi digitalisere
1031 aktivitetskortet, og gi alle barn og unge rabatter på eksempelvis museum, Akvariet, idrettstilbud og
1032 kino. Barn fra familier med lav inntekt skal fortsatt få gratis Aktivitetskort.

1033 Norsk språk er under press på mange samfunnsområder, og Arbeiderpartiet vil styrke
1034 språkpolitikken i Bergen for å sikre at norsk fremdeles skal være et fullverdig og samfunnsbærende
1035 språk. Nynorsk er en viktig del av kulturen vår. Vi vil fortsette å styrke nynorsk språk, kultur og
1036 identitet i bydelene, og videreføre og styrke kommunens innsats for nynorsken sine kår.

1037 Et sted å øve, opptre og produsere er viktig for både profesjonelle og amatører. Derfor må
1038 øvingslokaler, kunstverksteder og musikkbinge for band og musikere være tilgjengelige. Kultur
1039 handler ikke bare om de store talentene, men også de små gledene. Bergen skal fortsette å være
1040 gode på musikk, kor, sang, dans og teater. Gode kulturtilbud til barn og unge er avhengig av
1041 profesjonelle kulturutøvere som lærer bort noe, samtidig som rekrutteringen til den profesjonelle
1042 kulturen er avhengig av gode tilbud til barn og unge. Arbeiderpartiet er garantisten for et variert og
1043 internasjonalt kulturliv som omfatter hele spekteret, fra barnekor til internasjonale
1044 Bergenstjerner. Buekorpsene er unik bergenskultur- og historie. De skal sikres gode vilkår og
1045 forutsigbare rammer.

1046 På kulturskolen i Bergen finner mange unge sitt talent, får dyrket sin lidenskap og utviklet sitt
1047 kulturuttrykk. Vårt mål er at alle barn som ønsker det skal få plass i kulturskolen til en rimeligere pris,
1048 og at skolen fortsetter å holde et høyt faglig nivå. I Bergen har kulturskolen en lavere dekningsgrad
1049 enn andre sammenlignbare kulturskoler. Dersom vi skal nå målet om å treffe alle barn, må tilbudet
1050 som gis, favne om flere. Vi vil derfor tilføre kulturskolen mer ressurser, slik at vi både kan senke
1051 kontingenten, gi tilbud om rabatterte priser, ha flere friplasser og et ytterligere desentralisert tilbud.

1052 Vi vil særlig at kulturskolen skal satse i områder med levekårsutfordringer og bydeler/steder med lav
1053 deltakelse.
1054

1055 Samarbeidet mellom Bergen filharmoniske orkester (BFO) og korene Bergen filharmoniske kor og
1056 Collegium musicum har vært avgjørende for at man har satt opp store korverk som holder høyt
1057 internasjonalt nivå. Institusjoner som Bergen Nasjonale Opera og Festspillene i Bergen produserer
1058 kunst av høy kvalitet, og samtidig støtter de opp under samarbeidet med amatørkulturfeltet.
1059

1060 Vi har lagt til rette for kjøp av Kjødehallen på Verftet. I årene som kommer skal Kulturkvartalet på
1061 Verftet videreutvikles. Vi er positive til bruk av området før, og under, rehabilitering, så langt det lar
1062 seg gjøre.
1063

1064 Vi vil obbe for at KODE og de andre konsoliderte museene skal tildeles en større andel av de
1065 nasjonale museumsmidlene. Vi vil også jobbe for at skeivfordelingen mellom Litteraturhuset i Oslo
1066 og i Bergen rettes opp i.
1067

1068 Bergen skal være en filmby med et bredt og godt kinotilbud. I Bergen arrangeres Norges største
1069 filmfestival, Bergen Internasjonale Filmfestival (BIFF). Arbeiderpartiet ønsker å sikre festivalens
1070 videre drift, og vil jobbe for flere visningssteder for kvalitetsfilm. I tillegg vil vi jobbe for at den
1071 nasjonale insentivordningen for film forbedres, og at alle produksjoner som søker, og oppfyller
1072 kravene, får innvilget støtte.
1073

1074 Bibliotekene er ikke bare steder der vi kan låne bøker, men også viktige møteplasser og en debatt-
1075 og kunnskapsarena. Arbeiderpartiet vil derfor sikre biblioteker med gode åpningstider i alle bydeler,
1076 og åpne en filial i Ytrebygda.

1077

1078 Bergen er en internasjonal by med en rik historie. Kulturminner må bevares og løftes frem for å gi
1079 fremtidige bergensere en forståelse av vår felles historie. Vi vil jobbe for forutsigbare rammer for
1080 museene i byen vår og jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å få på plass bedre ordninger for
1081 strømstøtte. Frivillige som jobber med tekniske og bevegelige kulturminner må sikres gode rammer
1082 for sitt viktige arbeid.

1083

1084

1085 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1086 • Sikre godt samarbeid med, og gode vilkår for, større og mindre festivaler i byen vår.
- 1087 • Jobbe for likestilling og mangfold innenfor alle områder i kulturlivet.
- 1088 • Videreføre og utvide ordningen med tilgang til gratis lokaler for amatørkulturen.
- 1089 • Innføre et digitalt aktivitetskort som gir alle barn og ungdom rabatt på aktiviteter og
1090 opplevelser.
- 1091 • Sørge for at Fyllingsdalen teater har gode rammevilkår.
- 1092 • Starte bygging av kulturhus i Fyllingsdalen i løpet av perioden.
- 1093 • Sikre gode rammevilkår for BIFF og Cinemateket.
- 1094 • Bidra til videre utvikling av Kulturkvartalet Verftet.
- 1095 • Arbeide sammen med kunst- og kulturlivet for å fremme gode arbeidsvilkår for ansatte i
1096 bransjen.
- 1097 • Jobbe for at KODE og de andre konsoliderte museene skal tildeles en større andel av de
1098 nasjonale museumsmidlene.
- 1099 • Ta vare på kystkulturen, kulturlandskapet langs kysten, nøst- og sjøhus.
- 1100 • Sikre at kulturkontorene i bydelene har tilstrekkelig bemanning til å bidra aktivt med
1101 tilrettelegging for det lokale kulturlivet.
- 1102 • Ta initiativ til å samle aktører innen musikk og scenekunst til kraftsamling og samarbeid for
1103 realisering og sambruk av kulturarenaer.

1104 Religion og livssyn

1105 Arbeiderpartiet mener at Bergen skal være en livssynsåpen by med plass til alle. Den norske kirke og
1106 de mange livssynsorganisasjonene gjør en viktig frivillig innsats for byens innbyggere. Mange
1107 organisasjoner og menigheter sliter med mangel på lokaler og andre fasiliteter. Bergen kommune
1108 må derfor tilrettelegge bedre for at disse kan drive på gode vilkår. Arbeiderpartiet vil jobbe for
1109 likebehandling mellom tros- og livssynsamfunn, blant annet ved å legge til rette for flere og bedre
1110 livssynsfleksible seremonirom.

1111

1112

1113

1114

1115

8. Kommunen som arbeidsgiver

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn hvor økonomi og sosial bakgrunn ikke er avgjørende for hvor godt man lykkes i livet. Vi er godt i gang med å gjennomføre en storrengjøring i arbeidslivet for å sikre hele, faste stillinger og bekjempe sosial dumping, useriøse aktører, arbeidslivskriminalitet, midlertidighet og deltid.

Kommunen som arbeidsgiver

Bergen kommune er byens og regionens største arbeidsgiver med over 20 000 fast ansatte.

Kommunen skal være en god arbeidsgiver som samarbeider med organisasjonene i arbeidslivet for å levere gode tjenester til innbyggerne. Vi vil fortsette arbeidet med å sikre ansatte i kommunen hele og faste stillinger. Dette er en prioritert oppgave for Arbeiderpartiet. Hele, faste stillinger gjør hverdagen mer forutsigbar for enkeltmennesker og familier i byen vår, og gjør det mulig for ungdom å etablere seg. Som et av flere ledd i dette arbeidet, vil vi fortsette å bygge ut kommunens eget bemanningscenter. Her ansettes vikarer i faste heltidsstillinger. Ordningen gjør at barn og eldre i kommunen vår, som er brukere av kommunale tjenester, får færre ulike vikarer å forholde seg til. I tillegg bidrar det til at kommunen bruker mindre på å kjøpe bemanningstjenester utenfra.

Bergen kommune skal gå foran som et godt eksempel med mangfold på arbeidsplassene.

Arbeiderpartiet har som mål å gi bedre tjenester til innbyggerne og en bedre arbeidshverdag for de ansatte. Derfor har vi startet en tillitsreform i hjemmetjenesten som har som hovedmål å bruke kompetansen til de ansatte for å sikre kvalitet til innbyggerne, mer tid til de som trenger det og medbestemmelse. Vi har også fjernet tidstyver i skolen for å gi lærerne mer tid til å være lærer. Vi ønsker å utvide tillitsreformen, og kutte unødvendig rapportering på flere områder i kommunen.

Enkelte deler av kommunen har særlig høyt sykefravær. Forklaringene på dette er mange og sammensatte. For å bidra til mer stabile arbeidsplasser og kjente fjes for eldre på sykehjem og barn i barnehager, vil vi utvide kommunens egen vikartjeneste. Vi vil parallelt med dette igangsette flere prøveprosjekter med høyere grunnbemanning hvor faste ansatte fungerer som vikarer for hverandre.

I årene som kommer vil både kommunen og næringslivet ha behov for mange tusen nye fagarbeidere. For mange ungdommer gjennomfører ikke den videregående opplæringen fordi de ikke kommer seg ut i lære. Arbeiderpartiet vil inkludere ungdommer som har bestått i alle fag fra videregående i kommunens læreplassgaranti for helse- og oppvekstfag, og vurdere å utvide den til andre fag. Lærlingene skal stille først i køen når kommunen ansetter nye fagarbeidere. Vi vil også samarbeide tettere med fylkeskommunen om dimensjonering av de ulike tilbudene, slik at vi sikrer nok skoleklasser i etterspurte fag. Arbeiderpartiet mener yrkesopplæringsnemdens innspill bør vektlegges tyngre i dette arbeidet.

Ungdom og studenter skal oppleve at Bergen kommune er en attraktiv arbeidsgiver etter endt utdanning. Underveis i utdanningsløpet er vi opptatt av å gi ungdommer mulighet til å skaffe seg arbeidserfaring gjennom for eksempel sommerjobber på sykehjem og i kultursektoren.

Kommunens behov for kompetanse og arbeidskraft skal kartlegges. Resultatet av kartleggingen bør følges opp gjennom samarbeid med fagorganisasjonene og Vestland fylkeskommune. I Bergen kommune skal ansatte uten formell kompetanse få tilbud om å ta fagbrev mens de arbeider. Vi vil i tillegg samarbeide med Fagskolen om å opprette spesialiserte videreutdanningstilbud for fagarbeidere i kommunen. Ansatte i Bergen kommune skal få tilbud om etter- og videreutdanning

1165 tilpasset sitt arbeidsområde. Det er viktig for å holde på dyktige ansatte og videreutvikle deres
1166 kompetanse.

1167

1168 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1169 • Fortsette arbeidet mot ufrivillig deltid og gi alle som ønsker det hele, faste stillinger.
- 1170 • Styrke og utvide kommunens bemanningssenter med flere faggrupper, og parallelt avvikle
- 1171 avtaler med private vikarbyråer.
- 1172 • Utvide tillitsreformen og fjerne unødvendig og tidkrevende rapportering.
- 1173 • Få flere lærlingeplasser i kommunen, innen flere fag.
- 1174 • Jobbe videre med å redusere sykefraværet, blant annet gjennom forsøk med økt
- 1175 grunnbemanning.
- 1176 • Sørge for at kommunen er en god arbeidsgiver for ansatte i ulike livsfaser, og særlig vurdere
- 1177 tiltak for mer fleksibilitet for småbarnsforeldre.
- 1178 • At det skal være trygt å gi beskjed på arbeidsplassen, og i ytterste konsekvens varsle, i
- 1179 Bergen kommune. Vi skal sikre gode rutiner som ivaretar alle involverte.
- 1180 • Sikre en moderat lederlønnsutvikling i Bergen kommune.

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

9. Trygg styring i krevende tider

1208

1209 Kontroll på økonomien er selve grunnlaget for trygg styring. Etter at Arbeiderpartiet tok over i 2015,
1210 har kommunen hatt sunne driftsresultat, og vi har levert ansvarlige budsjett. Alt dette mens
1211 eiendomsskatten har ligget på samme nivå. Bergen har blitt en by som kan satse på det viktigste:
1212 velferd for barn, unge og eldre. Med vår retning er Bergen blitt en mer rettferdig by, med mindre
1213 forskjeller og større muligheter for innbyggerne, enn da Arbeiderpartiet vant valget i 2015.

1214

1215 Fremover vil vi merke mer til konsekvensene av klimaendringene. Bergen kommer til å bli våtere og
1216 villere som følge av klimaendringene. Behovet for klimatilpasning, og samarbeid om
1217 beredskapstjenester, vil bli enda viktigere i årene som kommer. Med Arbeiderpartiet ved roret skal
1218 Bergen beholde ledertrøyen i dette viktige arbeidet.

1219

1220 Stadig flere tjenester vi omgir oss med blir digitale. Med det følger et viktig ansvar for å ivareta
1221 personvern og informasjonssikkerhet, samt sikre brukervennligheten for både innbyggere og
1222 ansatte.

1223

1224 Ansvarlig og klimavennlig økonomistyring

1225

1226 Bergenserne står overfor større økonomiske utfordringer i årene som kommer. Mange vil merke
1227 høye strømpriser, økende renter og dyrere mat, og de aller fleste vil få en trangere privatøkonomi.
1228 Økte materialkostnader er også med på å fordyre alle byggeprosjekter i kommunen. Det viktigste for
1229 Arbeiderpartiet i tiden fremover er å skjerme barnefamilier, og de som har minst i samfunnet vårt.

1230

1231 Det er avgjørende at vi sikrer trygg økonomisk styring i tiden som kommer. Ansvarlig pengebruk er
1232 nødvendig for å sikre gode offentlige velferdstjenester, både nå og i framtiden. Infrastruktur, og
1233 tjenester som krever stabilitet og pålitelighet, bør eies og drives kommunalt for å gi større trygghet
1234 for byens innbyggere og ansatte.

1235

1236 Kommunen eier mange og store bygg i byen vår. Arbeiderpartiet vil i krevende tider prioritere
1237 vedlikehold og oppussing av de byggene vi har. Det er en viktig prioritering som både bidrar til å
1238 ivareta forventninger om modernisering av eksisterende bygg, og om å forbedre inneklima. Samtidig
1239 skal vi arbeide videre for å kutte energikostnader i kommunale bygg. For å bidra til mindre
1240 klimagassutslipp, vil Arbeiderpartiet legge opp til å rehabilitere bygg fremfor å bygge nytt, der dette
1241 er et alternativ. I tillegg vil vi sikre at byggematerialer og interiør gjenbrukes i størst mulig grad.

1242

1243 Eiendomsskatten er en viktig inntekt for kommunen som er nødvendig for å drive barnehager,
1244 skoler, sykehjem og andre, viktige offentlige tjenester. Vi vil vurdere å øke bunnfradraget ytterligere
1245 slik at vanlige folk betaler mindre, og skatten blir mer omfordelende. Arbeiderpartiet vil jobbe opp
1246 mot nasjonale myndigheter for at Eiendomsskatteloven gjøres mer rettferdig, og for at de som eier
1247 mange boliger, betaler mer.

1248

1249 **Arbeiderpartiet vil:**

1250

- 1251 ● Styre kommunens økonomi på en ansvarlig måte med tilstrekkelige netto driftsresultat, og
- 1252 begrense gjeldsveksten til kommunen.

- 1253 ● Skaffe kommunen nødvendige inntekter gjennom en forutsigbar eiendomsskatt med en mer
- 1254 sosial profil.
- 1255 ● Ha en gjennomgang av kommunens bygningsmasse med mål om å identifisere
- 1256 energibesparende tiltak.
- 1257 ● Rehabiliterer bygg, fremfor å bygge nytt, der dette er mulig.
- 1258 ● At alle byggeprosjekter i regi av Bergen kommune skal miljøsertifiseres for å begrense
- 1259 miljøpåvirkningen, og redusere klimagassutslipp.
- 1260

1261 En rettferdig innkjøpspolitikk

1262 Bergen kommune er en av Norges største innkjøpere. Det kjøpes inn varer og tjenester for milliarder
 1263 hvert år. Det betyr også at påvirkningskraften er stor når det stilles tydelige krav til varene og
 1264 tjenestene som kjøpes. Gjennom å innføre Norgesmodellen i offentlig sektor skal vi sørge for at
 1265 seriøse bedrifter får oppdrag, slik at de useriøse utkonkurreres.

1266 Arbeiderpartiet mener at vi må bruke innkjøpsmakten til å stille tydelige krav om
 1267 menneskerettigheter, arbeidsvilkår, klimagassutslipp, miljøpåvirkning og dyrevelferd. Slik kan Bergen
 1268 bidra til å gi seriøse bedrifter et konkurransefortrinn, og sikre at kommunens krav motvirker sosial
 1269 dumping, fremmer etisk handel, innovasjon, bærekraft og lokalproduserte varer der dette er aktuelt.

1270 Kvalitet, arbeidsvilkår og miljøpåvirkning må vektlegges mer i forhold til pris i anbudene. Når
 1271 Åpenhetsloven nå gir oss mulighet til å følge leverandørkjeder, skal vi sikre at dem som leverer varer
 1272 og tjenester til Bergen kommune forholder seg til Initiativ for etisk handel sin prinsipperklæring,
 1273 menneskerettighetene og ILOs kjernekonvensjoner. Arbeiderpartiet vil forhindre at kommunen
 1274 kjøper varer som er produsert på okkupert jord.

1275 Det er avgjørende at Norge utdanner flere fagarbeidere i årene som kommer. Det bør stilles tydelige
 1276 krav om lærlinger og fagarbeidere i anskaffelser og kontrakter. Arbeiderpartiet vil skjerpe kravene til
 1277 andel lærlinger på prosjekter og stille krav om andel utført arbeid for lærlinger og fagarbeidere per
 1278 fag. I bransjer der det er behov for flere lærlinger vil Arbeiderpartiet, i samråd med partene i
 1279 arbeidslivet, stille høyere krav enn i dag.

1283 Arbeiderpartiet vil:

- 1284 ● At Bergen til enhver tid skal ligge i front når det kommer til strenge regler for å motvirke
- 1285 sosial dumping og sikre gode arbeidsvilkår. Seriøsitetskrav må følges både for
- 1286 hovedentreprenører og underleverandører.
- 1287 ● Stille krav om høy andel fast ansatte hos hovedentreprenører for å fremme faste, trygge
- 1288 stillinger.
- 1289 ● Stille høyere krav om lærlinger og fagarbeidere per fag, og andel utført arbeid på prosjekter.
- 1290 ● Utfordre lovverket og stille krav om landsdekkende tariffavtale. Dersom det ikke står seg
- 1291 juridisk vil vi fortsette å stille krav om lønns- og arbeidsvilkår som er i tråd med gjeldende
- 1292 landsdekkende tariffavtale og/eller allmenngjøring.
- 1293 ● At brudd på lønns- og arbeidsvilkår kan kreves rettet opp i, uten en begrensende frist.
- 1294 ● Arbeide for at Bergen kommune velger anskaffelsesprosedyrer og kontraktsforlengelse som
- 1295 fremmer innovasjon.
- 1296 ● Legge til rette for sirkulærøkonomi gjennom anskaffelser som fremmer gjenbruk, reparasjon,
- 1297 sirkulasjon av ressurser og materialgjenvinning.
- 1298 ● Forhindre at kommunen kjøper varer som er produsert på okkupert jord.
- 1299
- 1300
- 1301

1302 En trygg by og region

1303

1304 Bergen skal være en trygg by å bo og leve i for alle innbyggere. Arbeiderpartiet mener at tett og godt
1305 regionalt samarbeid er avgjørende for et godt beredskapsarbeid. Samfunnssikkerhetens hus, som er
1306 etablert i Bergen, er et godt eksempel på hvordan man kan gjøre Bergen til en tryggere by gjennom
1307 bedre samhandling.

1308 Bergenserne er med rette stolte av brannvesenet i byen vår. Arbeiderpartiet vil sikre brannvesenet
1309 gode arbeidsvilkår og moderne utstyr. Vi skal satse på det forebyggende arbeidet, følge opp utrygge
1310 utleieboliger og bidra til at brannvesenet kan gjøre en best mulig jobb i Bergen.

1311 Pandemien har understreket betydningen av å være i stand til å verne innbyggernes liv og helse.
1312 Arbeiderpartiet vil sikre at det til enhver tid foreligger gode planer som sikrer helseberedskapen i
1313 Bergen, og at kommunen er tilstrekkelig forberedt på nye kriser. Arbeiderpartiet vil i tillegg jobbe for
1314 en styrking av den frivillige helseberedskapen i Bergen og regionen vi er en del av. Organisasjoner
1315 som Norske Kvinners Sanitetsforening, Røde Kors og Norsk folkehjelp viste seg å være uvurderlige
1316 bidragsyttere under pandemien.

1317

1318 **Arbeiderpartiet vil:**

1319

- 1320 ● Sikre brannvesenet gode rammevilkår.
- 1321 ● Videreutvikle Samfunnssikkerhetens hus og samhandlingen med andre aktører i regionen.
- 1322 ● Styrke den kommunale beredskapen, blant annet ved å sørge for bedre samordning og flere
1323 øvelser på tvers av kommuner, og med andre relevante aktører.
- 1324 ● Arbeide for en styrking av den frivillige helseberedskapen.
- 1325 ● at Bergen kommune til enhver tid skal være forberedt på kriser og være i stand til å skalere
1326 opp tilbud ved behov.

1327 En digital kommune

1328 Digitaliserte tjenester er viktig for å nå målet om at kommunen skal være tilgjengelig for alle
1329 innbyggerne i Bergen. Stadig mer av kommunikasjonen med, og mellom kommunale tjenester
1330 foregår digitalt. Det er en positiv utvikling, men den øker samtidig risikoen for at enkelte opplever
1331 digitalt utenforskap. Arbeiderpartiet er opptatt av at beboere på kommunale institusjoner, og andre
1332 aktuelle målgrupper, skal få bistand til å håndtere den digitale hverdagen.

1333 Når mer av hverdagen vår blir digital, blir vi også sårbare for brudd på krav til personvern, og
1334 informasjonssikkerheten må ivaretas på andre måter enn tidligere. Arbeiderpartiet er opptatt av at
1335 vi sikrer den enkelte innbyggers og ansattes rettigheter knyttet til egne personopplysninger, og på
1336 trygt og effektivt vis, forholder oss til loven om behandling av sensitive personopplysninger.

1337 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1338 ● Sikre at Bergen er i front når det gjelder å digitalisere nye tjenester der det er
1339 hensiktsmessig.
- 1340 ● At Bergen tar initiativ til at flere prosjekter samkjøres regionalt og nasjonalt, fremfor at hver
1341 kommune løser utfordringene på egenhånd.
- 1342 ● At ansatte som håndterer personsensitive data i Bergen skal gjennomføre opplæring i
1343 personvern og informasjonssikkerhet.
- 1344 ● Arbeide for at ansatte i Bergen kommune får nødvendig opplæring og verktøy slik at de kan
1345 ivareta innbyggers og ansattes personopplysninger på en trygg og lovlig måte.

1346

10. Næring, utdanning og forskning

1347

1348

1349

1350

1351

1352

1353

Arbeiderpartiets overordnede mål er arbeid til alle. Derfor vil vi føre en aktiv og miljøvennlig næringspolitikk som sikrer økt verdiskaping og arbeidsplasser for bergensere. I fremtiden vil de tryggeste arbeidsplassene være natur- og klimavennlige. Bergen skal være en by hvor det er lett å tenke nytt og kreativt med færrest mulig byråkratiske hindringer, og hvor vi legger grunnlaget for nytt næringsliv og ny industri, samtidig som vi utvikler eksisterende arbeidsplasser og forbedrer kommunens egne tjenester. Sammen kan Vestlandet være en motmakt til sentraliseringen av makt og ressurser i Osloregionen.

1354

Sammen for verdiskapning, innovasjon og fremtidens arbeidsplasser

1355

1356

1357

1358

1359

1360

Arbeiderpartiet har store ambisjoner for verdiskapning på Vestlandet. Bergen er- og skal være selve motoren for utviklingen av regionen, og bidra til at Vestland forblir landets største eksportfylke. Bergensregionen er en globalt ledende havregion med verdensledende innovasjon på grønn infrastruktur. I samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljøene, næringsliv (og kulturaktører) vil vi drive systematisk utveksling og utvikling av ny kunnskap. Vi vil jobbe for å styrke regionens sterke næringsklynger.

1361

1362

1363

1364

1365

1366

Forskning – og utdanningsmiljøene i Bergen er avgjørende for at Bergen kan fortsette å være en innovativ by. Innovative byer fornyer seg, og skaper verdi for virksomheter, samfunn og innbyggerne. Arbeiderpartiet vil derfor arbeidet tettere sammen med byens forsknings- og utdanningsmiljø, og være en pådriver for at de har gode rammebetingelser. Bergen trenger våre sterke forskningsmiljøer, og disse må videreutvikles med en langsiktig horisont.

1367

1368

1369

1370

1371

1372

1373

Bergen har de beste forutsetningene for å være en verdensledende by innen marin og maritim forskning og næring. Arbeiderpartiet vil styrke *Havbyen Bergen* gjennom et tettere samarbeid mellom næringen, forsknings- og utdanningsmiljøene og kommunen. Bergen Havn skal bli ledende på miljøvennlig sjøtransport, og samordne havner og terminaler på Vestlandet. Media City Bergen er et kroneksempel på samarbeid mellom forskning, utdanning, næringsliv og media. Arbeiderpartiet ønsker å tilrettelegge for flere slike kunnskapsklynger og næringsparker.

1374

1375

1376

1377

1378

Vår sterke offentlige helsetjeneste, og verdensledende forskningsmiljøer, gir Bergen store muligheter for verdiskapning og innovasjon innen helsefeltet. Arbeiderpartiet ønsker et tettere samspill mellom bedrifter, forskningsmiljøene og den offentlige helsetjenesten for å sikre at kommunens egne tjenester forbedres, og nye løsninger innoveres.

1379

1380

1381

1382

1383

1384

1385

1386

Arbeiderpartiet ønsker at kommunen skal beholde sine eierandeler i sentrale bedrifter som BKK, Bergen Kino, BIR og Fløibanen, og være en aktiv eier. I selskaper som kommunen er eier skal det utvises moderasjon i lønninger for ledere. Det er en forutsetning for å sikre tillit til den norske arbeidslivsmodellen.

1387

1388

1389

1390

1391

Arbeiderpartiet ønsker å videreutvikle Bergen som en attraktiv turistby, men uten at det går på bekostning av kvaliteten på byen vår. Det skal tilrettelegges for miljøvennlig turisme i Bergen med gode fasiliteter og informasjon om det byen og regionen har å by på. Vi ønsker en lokal miljøskatt for turister, som skal øremerkes miljøvennlig tilrettelegging for turisme. I samarbeid med turistnæringen vil vi utvikle digitale løsninger med sanntidsinformasjon som kan bidra til bedre spredning, og mindre

1392 press, på viktig attraksjoner i sentrum. Bergen skal være et utstillingsvindu for alt det Vestlandet har
1393 å tilby sine tilreisende.

1394

1395

1396 **Arbeiderpartiet vil:**

1397

1398 • Beholde et sterkt kommunalt eierskap for å sikre at fellesskapet eier naturressurser,
1399 infrastruktur, felles data og bedrifter som er kritiske for å bevare kompetanse i Bergen.

1400 • Styrke og videreutvikle arbeidet med «Havbyen Bergen».

1401 • Utøve det kommunale eierskapet mer aktivt for å fremme fellesskapets interesser
1402 knyttet til klima og bærekraft, lønns- og arbeidsvilkår, lokale ringvirkninger,
1403 læreplasser, kamp mot sosial dumping og moderasjon i lederlønninger.

1404 • Bygge videre på Bergen sin sterke posisjon som turistdestinasjon, og videreutvikle
1405 byen som et bærekraftig reisemål.

1406 • Sikre at lederlønnsutviklingen i Bergen Kommune ikke overskrider det som er
1407 gjennomsnittlig lønnsutvikling i samfunnet.

1408 • Jobbe for at næringslivet på Vestlandet skal ha et virkemiddelapparat som er lett
1409 tilgjengelig og møter deres behov.

1410 • Tilrettelegge for nyskaping og innovasjon gjennom å styrke samspillet mellom FoU-
1411 miljøene, utdanningssektoren og næringslivet.

1412 • Være en pådriver for at arbeidet i næringsklyngene styrkes og at det etableres nye
1413 klynger i Bergen.

1414 • Jobbe for at bergensregionen skal være attraktiv å etablere seg i, både for bedrifter og
1415 arbeidstakere.

1416 • Styrke samarbeidet mellom næringslivet og skolen, for å bidra til rekruttering til de
1417 viktigste næringene i regionen.

1418 • Utvikle et bynettverk på Vestlandet, fra Stavanger til Ålesund. Vil jobbe opp mot
1419 nasjonale myndigheter for å sikre utdannings- og forskningsintitujonene våre
1420 forutsigbar og langsiktig finansiering gjennom grunnbevilgning og Forskningsrådet.

1421

1422 Et levende uteliv med trygghet for både gjester og ansatte

1423 Restaurant- og serveringsbransjen er en stor og viktig næringsaktør i Bergen. Arbeiderpartiet vil
1424 jobbe for bedre arbeidsvilkår sammen med bransjen, og fortsette innsatsen for å kunne stille krav
1425 om at skjenkestedene forholder seg til allmenngjort tariffavtale som vilkår for å få skjenkebevilling.

1426 Vi vil gjennomgå ordningene for uteservering i Bergen. Vårt mål er å bidra til forutsigbare vilkår for
1427 bransjen, mer liv i gater og nabolag, samtidig som vi sikrer tilgjengelighet for rullestoler og

1428 barnevogner. Vi er positive til flere uteserveringer med benker langs vegger. Arbeiderpartiet vil at

1429 det fortsatt skal være områder i Bergen uten alkoholservering. Torgallmenningen er et eksempel på
1430 dette.

1431

1432 **Arbeiderpartiet vil:**

1433

1434 • Jobbe for bedre arbeidsvilkår for ansatte i bransjen i samarbeid med næringen og
1435 arbeidstakerorganisasjoner.

1436 • Arbeide for at det kan stilles vilkår om at allmenngjort tariffavtale følges ved
1437 innvilgelse av skjenkebevilling.

1438 • Gjennomgå ordningen for uteservering i Bergen.

1439 Studentbyen Bergen

1440 Bergen er studenthovedstaden på Vestlandet. Studentene er en berikelse i bybildet, og er med på å
1441 styrke kultur- og samfunnslivet i byen vår. Bergen skal fortsette å være en god verts-, og etter hvert
1442 hjemby, for byens over 35.000 studenter.

1443 For at byens studenter skal kunne utvikle seg som mennesker, bringe frem viktig kunnskap og skape
1444 nye arbeidsplasser, må kommunen, sammen studentsamskipnaden og utdanningsinstitusjonene, gi
1445 studentene trygghet og et godt helsetilbud.

1446 Trygg og god bolig i nærheten av studiestedet og byens mangfoldige kultur og samfunnsliv, et godt
1447 helsetilbud, og tett samarbeid med regionens fremoverlente næringsliv, både under og etter
1448 studietiden, er viktig for å skape en god studietid. Det skaper grobunn for et godt liv i Bergen; også
1449 etter studiene.

1450

1451 **Arbeiderpartiet vil:**

1452

- 1453 ● Legge til rette for at alle studenter skal ha tilgang til en fastlege gjennom Sammen.
- 1454 ● Spesielt styrke det forebyggende arbeidet innen psykisk helse, og videreføre støtten til
- 1455 Sammen Psykisk Helse.
- 1456 ● Legge til rette for bygging av flere studentboliger, også utenfor den tradisjonelle
- 1457 sentrumskjernen.
- 1458 ● Jobbe for et sterkere praksissamarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, næringslivet og
- 1459 kommunen.
- 1460 ● Videreføre ordningen som gir goder til studenter som velger å bli bergensere gjennom å
- 1461 bytte folkeregistrert adresse.
- 1462 ● Ha jevnlig møter med de ulike studentorganisasjonene og deres tillitsvalgte i Bergen
- 1463 ● Ta initiativ til en gjennomgang av samarbeidet mellom kommunen, næringslivet og
- 1464 utdanningsinstitusjonene (Utdanning i Bergen).
- 1465 ● Tilby selvtesting for seksuelt overførbare sykdommer på Familiens Hus i Bergenhus/Årstad
- 1466 bydel.
- 1467 ● Bevare Lånekassen kontor i Bergen.